

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารการเลือกตั้งตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า และให้ความสำคัญกับแนวคิด ทฤษฎี บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานความคิดและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยกำหนดประเด็น มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย
3. แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง
4. แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
5. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
6. บริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

มีผู้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายความหมาย ได้แก่

เซอร์โต และเซอร์โต (Certo and Certo, 2006: 7 อ้างถึงใน วิชัย วรสมุทรปราการ, 2553: 26) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยทำงานร่วมกับและผ่านบุคคลและใช้ทรัพยากรอื่นๆขององค์กร

เกรสเนอร์ (Kreitner, 1986: 6 อ้างถึงใน สุรเชษฐ์ ชุมดา, 2554 10-11) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ดำเนินการผ่านกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ไวทริช และคูซ (Wehrich and Koontz, 2004: 4) กล่าวว่า การบริหาร เป็นกระบวนการของการออกแบบ และการดำเนินการเพื่อให้แต่ละคนทำงานร่วมกันได้ในสภาวะแวดล้อมนั้นๆ ทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพบังเกิดผลสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

จอร์จ และ โจน (George and Jone, 2006 อ้างถึงใน วิชัย วรสมุทรปรการ, 2553 : 26) กล่าวว่าไว้ว่า การบริหาร คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม ของบุคคล และทรัพยากรอื่นๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ดักเกอร์ (Drucker, 1999) กล่าวว่า การบริหารเป็นศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น โดยต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ภายในสภาพองค์การ เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เป็นต้น

คุกด์ และฮันเซเกอร์ (Cook and Hunsaker, 2001 อ้างถึงใน วิชัย วรสมุทรปรการ, 2553: 26) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการ เป็นวิธีปฏิบัติการอำนวยการ การจัดองค์การ และการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เทคโนโลยี และเงิน ในระบบที่ให้ความสำคัญกับงานที่ผลิตสินค้าและบริการไปสู่ผู้อื่น

บาร์โทลและมาร์ติน (Bartol and Martin, 1998 อ้างถึงใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2556: 25) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการเป็นกระบวนการในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ โดยการทำหน้าที่หลัก 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การชี้นำ และการควบคุมองค์การ

ดาร์ฟ (Dale, 2006 อ้างถึงใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2556: 26-27) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการหมายถึง การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ ผ่านกิจกรรมหลัก 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การชี้นำ และการควบคุม

รัตนา อัทธภูมิสุวรรณ (2547: 16) กล่าวว่าไว้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จ

สมยศ นาวิการ (2549: 4) ให้ความหมายว่า การบริหาร เป็นกระบวนการของกระบวนการวางแผนการจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมกำกับความพยายามของสมาชิกขององค์การ และใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

สร้อยตระกูล อรรถมานะ (2545: 421) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามลำดับ เป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด โดยใคร นอกจากจะเป็นการลดความไม่แน่นอนแล้ว ยังทำให้สมาชิกในองค์กรมีความมั่นใจในการทำงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ การจัดลำดับการทำงานที่ดีไม่ควรมึลัษณะตายตัวต้องยืดหยุ่น ได้ตามสถานการณ์อาจมีการปรับปรุงแก้ไข หรือปรับเปลี่ยนลำดับการทำงานได้เสมอ ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลมากขึ้นด้วย

ปลังก์เคตท์, แอทเทอร์ และอลเลน (Plunkett, Attner and Allen, 2008: 5 อ้างถึงใน วิชัย วรสมุทราการ, 2553: 26) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ การกำหนดเป้าหมาย โดยกำหนดหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การนำ และการควบคุม และประสานทรัพยากรต่างๆขององค์การ ประกอบด้วย ข้อมูล วัสดุ เงิน และคน

วิช วิชนิภาวรรณ (2555: 6-11) กล่าวว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์ มาจากภาษาละติน “administratrac” หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยความสะดวก การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ สำหรับการให้ความหมายของการบริหารในเบื้องต้น ควรทำความเข้าใจให้ตรงกัน 2 ประการ ประการแรก ทุกวันนี้ ยังไม่มีนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญคนใดที่สามารถให้ความหมาย “การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้” หรือที่เรียกว่า การบริหาร หรือคำที่มีความหมายทำนองเดียวกัน อย่างเป็นทางการหรือเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายได้ การให้ความหมายของคำดังกล่าวนี้ ทำนองเดียวกับการให้ความหมายของคำอื่นทั้งหลายในทางสังคมศาสตร์ที่อาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับนักวิชาการหรือผู้รู้แต่ละคน อีกประการหนึ่ง เนื่องจากคำว่า การบริหาร มีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกับคำว่า การจัดการ การบริหารการพัฒนา และการบริหารจัดการ แต่ในท้ายที่สุด ในที่นี้ขอใช้คำว่า “การบริหารจัดการ” เป็นหลัก เนื่องจากทันสมัยและใช้กันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องศึกษาความหมายของคำอื่นที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกัน ดังกล่าวด้วย และเห็นว่า การบริหารในฐานะที่เป็นกระบวนการ หรือกระบวนการบริหาร เกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โปสคอร์ด (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิดของลูเทอร์ กูลิค (Luther Gulick) และ ลินดอล เออร์วิก (Lyndall Urwick) ประกอบด้วย ขั้นตอนการบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยความสะดวก (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของเฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (POCCC) ส่วน เฮอร์เบิร์ต เอ ไฮมอน (Herbert A. Simon) กล่าวถึง การบริหารว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เฟรดเดอริค ดับบลิว เทเลอร์ (Frederick W. Taylor) ให้ความหมายการบริหารไว้ว่า งานบริหารทุกอย่างจำเป็นต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพใน

การผลิตมากยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปีเตอร์ เอฟ. ดรึคเกอร์ (Peter F. Drucker) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การ

บรรจบ เนียมมณี (2548: 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนไปมาทำงานร่วมกัน ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่างรวมกัน โดยประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1. บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. ต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน
3. ต้องมีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ในการกระทำร่วมกันอย่างเด่นชัด
4. วัตถุประสงค์นั้นๆ ต้องตรงกันในหมู่บุคคลผู้ร่วมกระทำ

สาคร สุขศรีวงศ์ (2556: 26) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการ หมายถึง การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ผ่านกิจกรรมต่างๆทางการจัดการ ซึ่งรวมถึงกิจกรรมหลัก 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การชี้นำ และการควบคุมองค์กร

เนตร์พัฒนา ยาวีราช(2556: 2) กล่าวว่าไว้ว่า การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรโดยอาศัยบุคลากรและทรัพยากรทางการบริหาร

วิรัช วิรัชนิการวรรณ (2558:9-45) กล่าวว่า การบริหารจัดการ (management administration) นำไปใช้ทั้งหน่วยงานและบุคลากรของภาครัฐและภาคเอกชน เป็นการผสมผสานแนวคิดการบริหารภาครัฐและการจัดการภาคเอกชนเข้าด้วยกัน ถ้านำคำนี้ไปใช้ในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ชัดเจนมากขึ้นอาจใช้คำว่า การบริหารจัดการภาครัฐ (public management administration) การให้ความหมายคำว่า การบริหารจัดการ มีได้หลากหลาย อาจเหมือนหรือแตกต่างกันได้ โดย ยกตัวอย่าง ให้เห็น 2 ตัวอย่าง ตัวอย่างที่หนึ่ง การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลง พัฒนาหรือสร้างความสุข ความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง ยั่งยืน และสมดุลของประเทศชาติและ ประชาชน โดยเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ เช่น(1) การบริหารนโยบาย(Policy) (2) การบริหารอำนาจหน้าที่(Authority) (3) การบริหารคุณธรรม(Morality) (4) การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม(Society) (5) การวางแผน (Planning) (6) การจัดองค์กร (Organizing) (7) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Staffing) (8) การอำนวยการ (Directing) (9) การประสานงาน(Coordinating) (10) การรายงาน (Reporting) และ(11) การงบประมาณ (Budgeting) เช่นนี้ เป็นการนำ “กระบวนการบริหารจัดการ” ที่เรียกว่า แพมส์-โพสคอร์บี (PAMS-POSDCoRB)

แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมาย ของคำว่าการบริหารจัดการด้วย และตัวอย่างที่สอง การบริหารจัดการหมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลง พัฒนา หรือสร้างความสุขความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง ยั่งยืน และสมดุลต่อประเทศชาติและประชาชน โดยเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ เช่น

(1) การ บริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) (2) การบริหาร งบประมาณ (Money) (3) การบริหารงานทั่วไป (Management) (4) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) (5) การบริหารคุณธรรม หรือจริยธรรม (Morality) (6) การให้บริการประชาชน (Market) (7) การบริหารข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร (Message) (8) วิธีการระเบียบ แบบแผนหรือเทคนิค (Method) (9) การบริหารเวลา หรือกรอบเวลาในการปฏิบัติงาน (Minute) (10) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (Mediation) (11) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement) เช่นนี้ เป็นการนำ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการ ที่เรียกว่า 11M’ แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมายของคำว่าการบริหารจัดการ

การให้ความหมายทั้ง 2 ตัวอย่างที่ผ่านมา นี้ เป็นการให้ความหมายในลักษณะที่หนึ่ง การบริหารจัดการเป็นกระบวนการที่มีระบบและมีขั้นตอนในการดำเนินงานหลายขั้นตอนในเวลาเดียวกัน สอง ได้นำหลักวิชาการ คือ “กระบวนการบริหารจัดการ” และ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการ ” มาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายด้วย การให้ความหมายเช่นนี้น่าจะมีส่วนทำให้การให้ความหมายคำว่าบริหารจัดการดังกล่าวนี้ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการได้ชัดเจน เข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นวิชาการ และมีกรอบแนวคิดด้วย นอกจากนี้ 2 ตัวอย่างนี้แล้ว ยังอาจนำหลักวิชาการหรือปัจจัยอื่นมาใช้เป็นแนวทางในการให้ความหมายของการบริหารจัดการได้อีกด้วย ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคนเช่น (1) 3M 4M หรือ 6M ซึ่งประกอบด้วย การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารงานทั่วไป (Management) การบริหารการให้บริการประชาชน (Market) และการบริหารคุณธรรม (Morality) (2) 5ป ซึ่งประกอบด้วย ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด ประสานงาน และประชาสัมพันธ์และ (3) การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ความหมายอย่างแคบและอย่างกว้างของการบริหารจัดการ คำว่า การบริหารจัดการ อาจให้ความหมายอย่างกว้างหรืออย่างแคบก็ได้ ขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน การบริหารจัดการในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆของหน่วยงานหรือบุคลากรของทุกภาค เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประเทศชาติและประชาชนในทิศทางที่ดีขึ้น ส่วนการบริหารจัดการในความหมายอย่างแคบ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของบางหน่วยงาน เช่น ของหน่วยงานของรัฐ

และหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้นหรือนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้

การบริหารจัดการและการพัฒนามีความหมายใกล้เคียงกัน หากนำคำว่า การบริหารจัดการ และการพัฒนา มาเปรียบเทียบกับกันก็จะพบว่า คำว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐไปในทิศทางที่ดีขึ้นซึ่งครอบคลุมทั้งการดำเนินการหรือปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและประชาชนไปในทิศทางที่เจริญขึ้น รวดเร็วขึ้น ประหยัดขึ้น มีประสิทธิภาพขึ้น มั่นคงขึ้น และยั่งยืนขึ้นด้วย ส่วนคำว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม เมื่อเป็นเช่นนี้ คำว่า “การบริหารจัดการ” และคำว่า “การพัฒนา” จึงมีความหมายใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึงกัน และอาจมองต่อไปได้อีกว่า การพัฒนาคือส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ หรือในทางตรงกันข้าม อาจมองกลับกันก็ได้ว่า การบริหารจัดการคือส่วนหนึ่งของการพัฒนา ในสมัยที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้ใช้คำว่า “การพัฒนา” อย่างมาก รวมทั้งใช้คำว่า “การพัฒนาชนบท” (rural development) ด้วย โดยมีนโยบายพัฒนาชนบทและถือว่า “ชนบทไทย เป็นหัวใจของประเทศ”

คำว่า การบริหารการจัดการ การบริหารการพัฒนา และการบริหารจัดการ มีความสำคัญและถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง มีอย่างน้อย 6 หน่วยงาน ซึ่งจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงาน ได้นำคำดังกล่าวนี้ไปใช้ได้แก่ (1) หน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวง กรม และหน่วยงานการปกครองท้องถิ่น (2) หน่วยงานของภาคธุรกิจ เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด หน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ เช่น มูลนิธิ และสมาคม (4) หน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ องค์การระหว่างประเทศ (5) หน่วยงานที่เรียกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540) ได้บัญญัติองค์กรตามรัฐธรรมนูญไว้ เช่น ศาลปกครอง ศาลยุติธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2550) ได้บัญญัติให้มีองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็น 2 ส่วน โดย ส่วนที่ 1 เรียกว่า องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย สององค์กร ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำหรับ ส่วนที่ 2 เรียกว่า องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย 3 องค์กร ได้แก่ องค์กรอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ (6) หน่วยงานของภาคประชาชน เช่น กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มออมทรัพย์

กล่าวโดยสรุป การบริหาร เป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน การประสานงาน ตลอดจน การสั่งการผ่านบุคคลอื่นของผู้บริหาร ในการจัดสรรและใช้ทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้มีความสมดุล เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กระบวนการบริหารจัดการ

นักวิชาการได้กล่าวถึงหน้าที่ทางการบริหารจัดการ ไว้ดังนี้

สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ (2549: 18) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับนักบริหารและผู้บริหารองค์กร ประกอบด้วย 5 ประการ ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การที่ผู้บริหารจะต้องเตรียมจัดการทำงานไว้ล่วงหน้า
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ผู้บริหารจะต้องเตรียมจัดกิจกรรมขององค์การ ให้มีความเหมาะสมกับทรัพยากรสำหรับการบริหาร
3. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การที่ผู้บริหารจะต้องมีการวินิจฉัยสั่งการที่ดี เพื่อให้การดำเนินการขององค์การดำเนินการตามเป้าหมาย
4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การมีผู้บริหารทำหน้าที่เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ขององค์การให้ดำเนินการไปอย่างสอดคล้องกัน
5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง หน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องกำกับกิจกรรมที่ได้ทำไปแล้วให้บรรลุผลตามแผนที่ได้วางไว้

เสนาะ ดิยาวี (2551 : 13) กล่าวว่า กระบวนการบริหาร (Management process) เป็น สิ่งที่ระบุให้รู้ว่ากรอบของงานบริหารมีอะไร หรือผู้บริหารต้องทำหน้าที่อะไรในการบริหารงานที่จะ เรียนรู้และเข้าใจเรื่องการบริหารองค์การมีแนวการเรียนรู้หลายแนวทาง แต่แนวทางการศึกษาหน้าที่ ทางการบริหารขั้นพื้นฐานที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายเพราะมีขั้นตอนที่เป็นเหตุเป็นผล และเป็นขั้นตอน ตามลำดับก่อนหลังของการบริหารงาน เดิมขั้นตอนของการบริหารอาจมีมากกว่านี้ แต่ที่จะกล่าว ต่อไปนี้เป็นที่ยอมรับกันในตำราบริหารสมัยใหม่ส่วนใหญ่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 หน้าที่ คือ

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดขึ้นมาล่วงหน้าว่าเป้าหมายเป็นอย่างไร และ จะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น หน้าที่ในการวางแผนจะต้องระบุผลงานที่ต้องการ และหนทางที่จะทำให้ได้ผลงานนั้น การวางแผนเป็นการตัดสินใจในปัจจุบันที่จะเลือกวิธีการกระทำ เพื่อให้ได้ผลตามต้องการในอนาคต ส่วนปัจจัยที่จะทำให้ได้ตามเป้าหมายมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ สถานการณ์อันอาจเกิดขึ้นในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดสรรทรัพยากรและการเตรียมกิจกรรมที่จะ มอบหมายให้คนหรือกลุ่มคนดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การจัดองค์การจึงเกี่ยวข้อง

กับการกำหนดกิจกรรมและทรัพยากรซึ่งเท่ากับเป็นการทำแผนให้เกิดขึ้นจริงโดยการกำหนดงาน
การหมายงานให้คน และการสนับสนุนบุคคลเหล่านี้ทางด้านทรัพยากรและเทคโนโลยี

3. การนำ (Leading) คือ กระบวนการในการกระตุ้นส่งเสริมคนให้ทำงานเพื่อบรรลุ
ตามแผนงานที่กำหนดไว้ การนำเกี่ยวข้องกับกระบวนการที่ทำให้คนทำงานร่วมกันจนสำเร็จผลตาม
เป้าหมายขององค์กร กระบวนการนำนี้จะสร้างคนให้เกิดความผูกพันในงานส่งเสริมให้คนเต็มใจที่
จะทำงาน และกระตุ้นให้คนทุ่มเท และอุทิศตัวเองให้กับงานจน ได้ผลงานตามที่ต้องการ

4. การควบคุม (Controlling) คือ กระบวนการในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน
เปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือมาตรฐานและแก้ไขให้ได้ตามเป้าหมาย การควบคุมนี้ทำให้
ผู้บริหารรับผิดชอบในการติดตามความก้าวหน้าในงาน กำกับดูแลการทำงานของผูปฏิบัติงาน
ตลอดจนติดต่อสื่อสารกับผู้ปฏิบัติถึงผลการทำงานนั้น

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556: 3) กล่าวถึง หน้าที่ทางการบริหารจัดการ ประกอบด้วย
กระบวนการบริหาร ดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การเลือกวิธีการทำงานเพื่อให้บรรลุผลตาม
เป้าหมายขององค์กรและกำหนดว่าจะทำงานนั้นอย่างไร การวางแผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
ความสำเร็จขององค์กรในอนาคตอันใกล้ในระยะสั้น (Short-term) และระยะยาว (Long-term)

2. การจัดองค์กร (Organization) หมายถึง การนำเอาแผนงานที่กำหนดไว้มากำหนด
หน้าที่สำหรับบุคลากรหรือกลุ่มบุคคลที่จะปฏิบัติภายในองค์กร เป็นการเริ่มต้นของกลไกในแผนขอ
แผนงานไปสู่การปฏิบัติ บุคลากรในองค์กรได้รับการมอบหมายงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตาม
เป้าหมาย โดยงานของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มต่างประสานสอดคล้องกันสู่ความสำเร็จขององค์กร

3. การนำ (Leading) เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ภาวะผู้นำ และการสื่อสารระหว่างบุคคลใน
องค์กรเพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการวัตถุประสงค์ของการนำ คือ การเพิ่ม
ผลผลิตขององค์กรโดยผ่านแนวคิดทางด้านการให้ความสำคัญกับคน (Human-oriented work
situations) มากกว่าการให้ความสำคัญกับงาน (Task-oriented work situations)

4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง หน้าที่ทางการจัดการสำหรับผู้บริหารใน
การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นมาตรวัดผลการทำงานในองค์กร รวมทั้ง การวัดผลการทำงานใน
ปัจจุบันเพื่อให้มีมาตรฐาน เช่น มาตรฐานการดำเนินการ มาตรฐานด้านคุณภาพ มีการเปรียบเทียบกับ
ผลงานที่ทำได้เพื่อปรับปรุงแก้ไขผลการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลดการสูญเสีย
สิ้นเปลือง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร

ธงชัย สันติวงษ์ (2549: 33-35) กล่าวถึงกระบวนการบริหารเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์
ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติหรือวิธีการปฏิบัติไว้ล่วงหน้าซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกของการบริหารจัดการ หากปราศจากการวางแผนแล้วงานในหน้าที่อาจไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีขั้นตอนในการวางแผน ดังนี้

- 1.1 การคำนึงถึงโอกาส
- 1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
- 1.3 ข้อสมมติฐานในการวางแผน
- 1.4 การกำหนดทางเลือก
- 1.5 การเปรียบเทียบทางเลือกต่างๆ
- 1.6 การเลือกทางเลือก
- 1.7 การสร้างแผนสนับสนุน
- 1.8 การจัดทำงบประมาณ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นการจัดโครงสร้างขององค์การด้วยการจัดกลุ่มงาน การกำหนดหน้าที่ให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ซึ่งโครงสร้างของงานต้องมีขอบเขตที่ชัดเจนว่าใครปฏิบัติหน้าที่อย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยมีหลักของการจัดองค์การ ดังนี้

- 2.1 ต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
- 2.2 อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
- 2.3 ความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา
- 2.4 สายบังคับบัญชา
- 2.5 ช่วงการบังคับบัญชา
- 2.6 การร่วมประสานงาน
- 2.7 หลักของการทำงานเฉพาะอย่าง
- 2.8 เอกภาพในการบังคับบัญชา

3. การจัดหาคนเข้าทำงาน (Staffing) ระบบการจัดบุคคลในองค์การ มีปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ในการจัดหาและใช้ประโยชน์บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ต้องพิจารณาดังนี้

- 3.1 จัดหาคนที่มีความสามารถและเต็มใจในการทำงาน
- 3.2 บรรลุให้เขาทำงานที่สัมพันธ์กับความสามารถและความสนใจ
- 3.3 พัฒนาเขาโดยการให้การศึกษาและอบรมเพื่อให้เขาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ
- 3.4 พยายามทำให้คนงานมีความพึงพอใจในงาน

4. ผู้นำ (Leading) เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามบทบาท หรือผู้ที่ก่อให้เกิดการผสมกลมกลืน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของกลุ่ม หรือองค์การที่ตั้งไว้ให้บรรลุความสำเร็จ ผู้นำเป็นเรื่องของการจูงใจ การใช้อิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ซึ่งความสามารถดังกล่าวนี้เป็นศิลปะอันประกอบด้วยส่วนผสมต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 4.1 ความสามารถในการใช้อำนาจอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.2 ความสามารถในการเข้าใจมนุษย์ว่าแรงจูงใจของมนุษย์นั้น มีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์
- 4.3 ความสามารถในการจูงใจหรือสร้างแรงคลใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
- 4.4 ความสามารถในการจัดบรรยากาศที่จะสามารถกระตุ้นและจูงใจในการปฏิบัติงาน

5. การควบคุม (Controlling) เป็นกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการทำงานหรือการปฏิบัติงานต่างๆขององค์การจะสำเร็จตามแผนที่วางไว้ โดยมีขั้นตอนของกระบวนการควบคุม ดังนี้

- 5.1 การกำหนดมาตรฐานและวิธีการวัดผลการปฏิบัติงาน
- 5.2 การประเมินหรือการวัดผลงาน
- 5.3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน
- 5.4 การปรับปรุงแก้ไข

ศาสตราจารย์ (2556: 26-27) กล่าวถึง กระบวนการในการบริหารจัดการประกอบด้วยขั้นตอน 4 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดขอบเขตธุรกิจ ตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ตลอดจนกำหนดวิธีการเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ เมื่อเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และวิธีการในการทำงานชัดเจนตามขอบเขตที่กำหนดแล้ว ผู้บริหารจึงดำเนินกิจกรรมต่อไป คือ การจัดองค์กร

2. การจัดองค์กร (Organizing) ประกอบด้วย การจัดบุคลากร แบ่งแผนงานและจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับแผนงานเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการตามแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด

3. การชี้นำ (Leading) ประกอบด้วยเนื้อหา 2 เรื่องที่สำคัญคือ ภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาตัวผู้บริหารเอง และการจูงใจ (Motivation) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการชักจูงหรือกระตุ้นให้ผู้อื่นทำงานได้เต็มที่ตามความรู้ความสามารถ

4. การควบคุม (Controlling) เป็นการควบคุมองค์กรให้ดำเนินงานต่างๆ ภายในองค์กร เป็นไปตามแผนงาน ความคาดหวัง หรือมาตรฐานที่กำหนด

กิบสัน (Gibson, 1997 อ้างถึงใน ปรีชา น้อยพ่วง, 2554 : 30-32) กล่าวว่าหน้าที่ทางการบริหาร สามารถแบ่งได้ มี 4 ด้าน ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การใช้ความคิดคาดคะเนและตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดไว้เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายในอนาคตของผู้บริหาร ซึ่งเป็นกระบวนการของกาเลือกทางเลือกต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) และอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอในระหว่างกาวางแผนนั้นๆ นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์และพิจารณาหาแนวทางเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวภายใต้ความไม่แน่นอนขององค์กรในอนาคต

โดยการวางแผนองค์กรต้องมีการพิจารณาทางเลือก การวิเคราะห์ทางเลือก การประเมินทางเลือก เพื่อนำไปสู่การกำหนดวิธีหรือทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งการกำหนดเป้าหมายขององค์กรจะต้องมีการประเมินความสามารถขององค์กรเพื่อให้สามารถกำหนดเป้าหมายที่ต้องการและวิธีที่เหมาะสมในการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ด้วยความเข้าใจของสมาชิกในองค์กรต่อเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของความมุ่งมั่นในผลงานของสมาชิก กล่าวได้ว่าทุกองค์กร จำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กรในอนาคตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการดำรงอยู่รอดขององค์กรจึงขึ้นอยู่กับกาวางแผนที่ดีเป็นสำคัญด้วย

2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่รวมกิจกรรมทางการบริหารเพื่อเปลี่ยนความต้องการในรูปของแผนที่กำหนดไว้ เป็นโครงสร้างของภาระหน้าที่ และอำนาจ ซึ่งในทางปฏิบัติ การจัดองค์กรจะเกี่ยวข้องกับการออกแบบหรือกำหนดความรับผิดชอบและหน้าที่ของแต่ละบุคคลและการกำหนดงานของแต่ละกลุ่มหรือแผนก เพื่อนำไปสู่การกำหนดโครงสร้างที่เหมาะสมขององค์กร เพื่อใช้เป็นกฎ ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติ ในที่นี้ยังหมายความรวมถึง การวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ดีขององค์กรด้วย ดังนั้นหน้าที่ในการจัดองค์กรนั้น จะต้องเกี่ยวข้องกับการกำหนดโครงสร้างองค์กร (Organization Structure) ที่เหมาะสมเพื่อให้กิจกรรมต่างๆบรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ด้านอำนาจหน้าที่ (Authority) และความรับผิดชอบ (Responsibility) ระหว่างงานด้านต่างๆในองค์กร

3. การนำ (Leading) เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มในองค์กรซึ่งเป็นบทบาทเฉพาะตัวของผู้บริหาร และเป็นกระบวนการในการตัดสินใจเพื่อให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล และนำกระบวนการดังกล่าวนั้นไปปฏิบัติ กล่าวได้เช่นนี้จะเป็นการวางแผน การจัดองค์กร การกำหนดแนวทางการปฏิบัติและควบคุมให้เป็นไป ตามแผน โดย

ผู้บริหารจะต้องนำให้บุคลากรมีความทะเยอทะยาน มีบุคลิกและทัศนคติในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยผู้บริหารควรจะให้บุคลากรทำงานตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีทักษะทางด้านจิตวิทยาเพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลในการบริหารงาน

4. การควบคุม (Controlling) หมายถึง กระบวนการเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้ดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรแล้ว หรือจะต้องกระทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวให้ได้ในอนาคต ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารเกิดความมั่นใจว่าจะเกิดผลลัพธ์ได้ตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อมิให้เกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานขององค์กร โดยกิจกรรมการควบคุมอาจเริ่มตั้งแต่แต่การสรรหาและคัดเลือกบุคลากรในตำแหน่งต่างๆ การตรวจสอบปัจจัยการผลิต การประเมินผลการทำงาน การวิเคราะห์ทางการเงิน และการเลือกใช้เทคนิควิธีในการดำเนินการ เพื่อให้สามารถติดตามเหตุการณ์ได้ทันเวลา หากมีการปฏิบัติที่แปรเปลี่ยนไปจากที่กำหนดไว้ก็จะได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้ทันที ในทุกองค์กรจะต้องออกแบบระบบควบคุมโดยการจัดให้มีการรายงานผลความก้าวหน้าของงานเป็นระยะๆ เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงความเป็นไปต่างๆขององค์กรได้อย่างรวดเร็ว

สตีเฟนส์ พี โรบบิ้น (Stephen P. Robbins, 2551 อ้างถึงใน ปรีชา น้อยพ่วง, 2554 29-30) กล่าวว่า ในปัจจุบันการจัดการส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าหน้าที่ของผู้บริหารประกอบด้วย 4 อย่าง คือ

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดเป้าหมาย กำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการรวบรวมและประสานงานกิจกรรมต่างๆ

2. การจัดองค์การ (Organizing) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมที่ด้อยดำเนินการ บุคคลที่จะเป็นผู้รับผิดชอบและปฏิบัติงาน การจัดโครงสร้างองค์การ การจัดกลุ่มงาน และกำหนดสายการบังคับบัญชา

3. การนำ (Leading) หมายถึง การสั่งการและการจูงใจให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันอย่างเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

4. การควบคุม (Controlling) เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

อองรี ฟาโยล์ (Henry Fayol, 1949 อ้างถึงใน สาคร สุขศรีวงศ์, 2556: 47) กล่าวว่า หน้าที่ทางการจัดการมี 5 ประการ ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การบังคับบัญชา (Commanding) 4) การประสานงาน (Coordinating) 5) การควบคุม (Controlling)

เซอร์โต และเซอร์โต (Certo and Certo, 2006 อ้างถึงใน วิชัย วรสมุทรปการ, 2553: 29-30) กล่าวว่า หน้าที่ทางการบริหารจัดการพื้นฐานที่เป็นกิจกรรมในการสร้างกระบวนการจัดการ มี 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning) เกี่ยวข้องกับการเลือกงานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็นโครงสร้างของงานที่ต้องปฏิบัติ และบ่งบอกถึงเวลาที่ต้องปฏิบัติ กิจกรรมการวางแผนจะให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมาย ผู้จัดการวางโครงสร้างอย่างละเอียดว่าอะไรที่องค์กรต้องทำเพื่อประสบผลสำเร็จผ่านแผน การวางแผนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จขององค์กรในอนาคตอันใกล้ และในระยะยาว รวมถึงในอนาคต

2. การจัดองค์กร (Organization) คือ การมอบหมายงานที่ถูกพัฒนาขึ้น ภายใต้หน้าที่ที่การวางแผนไปสู่บุคคลหรือกลุ่มจำนวนมากภายในองค์กร การจัดองค์กรเป็นการสร้างกลไกในการนำไปปฏิบัติ บุคคลในองค์กรจะได้รับการมอบหมายงานที่ส่งเสริมเป้าหมายของบริษัท งานต่างๆ ถูกจัดวางเพื่อให้ผลผลิตของแต่ละบุคคล สนับสนุนไปสู่ความสำเร็จของฝ่าย ความสำเร็จของส่วน และความสำเร็จขององค์กรในที่สุด

3. การชักจูง (influencing) หมายถึง การจูงใจ การนำ การอำนวยความสะดวก เกี่ยวข้องกับบุคคลภายในองค์กรเป็นอย่างแรก การชักจูงสามารถกำหนดเป็นกิจกรรมและแนวของสมาชิกองค์กรในทิศทางที่เหมาะสม ที่ช่วยให้องค์กรมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์สูงสุดของการชักจูงคือเพื่อเพิ่มผลผลิต งานที่มุ่งเน้นกับบุคคลโดยปกติจะช่วยสร้างผลผลิตในระดับที่สูงในระยะยาวมากกว่างานที่มุ่งเน้นที่ตัวงาน

4. การควบคุม (Controlling) เป็นหน้าที่ทางการจัดการ ที่ผู้จัดการต้องรวบรวมข้อมูลในการวัดประสิทธิผลในองค์กร เปรียบเทียบผลงานในปัจจุบันกับมาตรฐานผลการดำเนินงานที่ตั้งขึ้น และกำหนดแนวทางที่ควรปรับปรุงไปสู่มาตรฐานที่ได้ตั้งไว้ การควบคุมเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ผู้จัดการรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ทำการเปรียบเทียบและค้นหาแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงผลผลิตผ่านการปรับปรุงองค์กร

โบวี และคณะ (Bovee and others, 1993 อ้างถึงใน ชนะ อินนุพัฒน์, 2554: 19) กล่าวว่าไว้ว่าหน้าที่ของการบริหารจัดการ มี 4 ประการคือ

1. การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย (Goals) การกำหนดกลยุทธ์ (Strategy) และการพัฒนาแผนย่อยเพื่อให้เกิดการประสานงานกิจกรรมต่างๆ

2. การจัดองค์กร (Organizing) เป็นการกำหนดว่าจะทำงานอะไร บุคคลใดที่มีความเหมาะสมที่จะทำงานนั้น วิธีการที่จะจัดกลุ่มงาน ใครรายงานขึ้นตรงต่อใคร และจุดใดที่จะต้องมีการตัดสินใจเกิดขึ้น การจัดองค์กรจะต้องมีการจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นทางการเพื่อให้มั่นใจว่าองค์กรมีพนักงานที่มีความสามารถในงานทุกระดับ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

3. การนำ (Leading) ประกอบด้วย การจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา การสั่งการ การคัดเลือก ช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิผลที่สุด ตลอดจนการแก้ปัญหาด้วยความขัดแย้ง

4. การควบคุม (Controlling) เป็นกิจกรรมการติดตามผลและการแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่เป็นจำเป็นเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่างานบรรลุผลตามที่ได้วางแผนไว้

กริฟฟิน (Griffin, 2005 อ้างถึงใน วิชัย วรสมุทราการ, 2553: 29) กล่าวว่า หน้าที่ทางการจัดการ ประกอบด้วย

1. การวางแผนและการตัดสินใจ คือ การกำหนดเป้าหมายขององค์กรและตัดสินใจวิธีที่ดีที่สุดในการบรรลุเป้าหมาย

2. การจัดองค์กร เกี่ยวข้องกับการกำหนดวิธีการจัดกลุ่มกิจกรรมและทรัพยากรเข้าด้วยกัน

3. การนำ เป็นชุดกระบวนการที่ให้สมาชิกขององค์กรทำงานด้วยกัน

4. การควบคุม เป็นการติดตามความคืบหน้าขององค์กรไปสู่การบรรลุเป้าหมาย

จอร์จ และ โจน (George and Jone, 2006 อ้างถึงใน วิชัย วรสมุทราการ, 2553: 29) กล่าวว่า หน้าที่ทางการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

1. การวางแผน เป็นกระบวนการในการกำหนดและเลือกเป้าหมายที่เหมาะสมรวมถึงแนวการปฏิบัติ

2. การจัดองค์กร เป็นกระบวนการที่ผู้จัดการใช้กำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของการทำงาน ที่ยอมให้สมาชิกขององค์กรมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร

3. การนำ เป็นการแสดงออกถึงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สร้างพลังและความสามารถของสมาชิกขององค์กร เพื่อให้เข้าใจส่วนของงานที่ปฏิบัติในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

4. การควบคุม เป็นการประเมินความสำเร็จขององค์กร และดำเนินการเพื่อรักษาและปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน

เฮลล์ไรอเกิล, แจ็คสัน และสโลคัม (Hellriegel, Jackson and Slocum, 2005 อ้างถึงใน วิชัย วรสมุทราการ, 2553: 29) กล่าวว่า หน้าที่ทางการจัดการพื้นฐานมี 4 ประการดังนี้

1. การวางแผน เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายขององค์กรและวิธีการไปถึงเป้าหมาย

2. การจัดองค์กร เป็นกระบวนการในการตัดสินใจจุดใดต้องทำการตัดสินใจ ใครต้องปฏิบัติงานอะไร และใครต้องรายงานถึงใครในองค์กร

3. การนำ เกี่ยวข้องกับการจัดให้ปฏิบัติงานที่จำเป็น โดยการจูงใจเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

4. การควบคุม เป็นกระบวนการที่บุคคล กลุ่ม หรือองค์การติดตามการปฏิบัติงานอย่างมีสติและแก้ไขการปฏิบัติงาน

กล่าวโดยสรุป จากความคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต่างเห็นตรงกันว่า เดิมขั้นตอนของการบริหารอาจมีมากกว่านี้แต่ปัจจุบันกิจกรรมหลักทางการบริหารที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นที่ยอมรับกันในตำราบริหารสมัยใหม่ส่วนใหญ่ซึ่งแบ่งออกเป็นกระบวนการซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) เนื่องจากกระบวนการบริหารเป็นองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ในสังคมสมัยใหม่ ประชาธิปไตยในฐานะระบอบการปกครองที่ยอมรับในอำนาจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการทางการเมือง อาจจำแนกรูปแบบของประชาธิปไตยออกได้เป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ ประชาธิปไตยทางตรง (direct democracy) ซึ่งเป็นลักษณะของการปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมมีเสียงในการปกครองโดยตรง ในกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อบริหารประเทศได้โดยตรงในรูปของการรวมกลุ่มกัน ชุมนุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องการเมือง ซึ่งพบเห็นได้บ้างรัฐเล็ก ๆ ในสหรัฐอเมริกา ในปัจจุบันหรือย้อนหลังลงไปถึงยุคนครรัฐกรีกโบราณ (ancient Greek) ที่ได้รับการกล่าวอ้างถึงในฐานะต้นแบบแห่งประชาธิปไตยทางตรงแต่ด้วยข้อจำกัดของสังคมสมัยใหม่ทั้งในเชิงโครงสร้างความสลับซับซ้อนของสังคมและปริมาณคนในสังคมที่มากขึ้นประชาชนทุกคนจึงไม่อาจสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้ทั้งหมด อีกทั้งยังเป็นการยากลำบากในทางปฏิบัติที่จะสร้างกลไกรองรับการแสดงส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนทั้งหมดในสังคมได้อย่างรัดกุม จึงได้เกิดรูปแบบของประชาธิปไตยอีกประเภทหนึ่ง คือ ประชาธิปไตยโดยการใช้อำนาจทางอ้อมของประชาชนผ่านผู้แทน (representative democracy) เพื่อใช้อำนาจทางการบริหารปกครองไม่ว่าจะผ่านระบบรัฐสภาหรือไม่ก็ตาม ในบรรดากระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนในการใช้อำนาจทางการเมืองแทนประชาชนนั้นเป็นที่ยอมรับว่าการเลือกตั้ง (election) เป็นรูปแบบพื้นฐานที่เหมาะสมที่สุดภายใต้รูปแบบอันหลากหลายของการให้ได้มาซึ่งผู้แทนของประชาชน การเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สะท้อนแสดงออกซึ่งเจตจำนงและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในการส่งบุคคลหรือคณะบุคคลเชิงกลุ่มการเมืองที่มีอุดมการณ์และแนวนโยบายในการใช้อำนาจอันสอดคล้องกับความต้องการของตนเข้าไปปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด รวมตลอดจนถึง

การตัดสินใจในนโยบายสาธารณะเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นองค์รวม และท้ายที่สุด คือ การสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่ตน ในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญและเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถแสวงหาทางเลือกในการปกครองและสนองความต้องการของตนเอง พิจารณาในทางทฤษฎีการเลือกตั้งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมือง ที่เป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่าในช่วงเวลาหนึ่ง คณะบุคคลใดจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และประเทศจะเป็นไปในแนวทางใดก็ด้วยความเห็นชอบหรือฉันทานุมัติของประชาชนส่วนใหญ่จากกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะมีเหตุผลหรือปัจจัยที่น่าพึงรองรับ หรือเป็นไปโดยอาศัยความรู้สึกบางประการ ผ่านนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดนั่นเอง (ฉัฐวุฒิ วงศ์เนียม, 2556 : 18-20)

ความสำคัญของการเลือกตั้ง

โคเฮิน (Cohen, 1971: 76) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเลือกตั้งไว้ว่าการเลือกตั้งเป็นหลักการสำคัญของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยเริ่มแรกซึ่งก็คือ การให้พลเมืองจำนวนมากที่สุดใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครอง ซึ่งก็อาจทำได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากพลเมืองมีจำนวนมาก สดวีสัยที่จะจัดการปกครองตนเอง นอกจากนี้พลเมืองบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองที่เพียงพอ ในขณะที่ประชาชนบางส่วนต้องมีภาระหน้าที่ในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว การปกครองแบบประชาธิปไตยโดยตรงจึงได้ถูกเปลี่ยนมาเป็นการให้ประชาชนได้ใช้อำนาจอธิปไตย (sovereignty power) ผ่านทางผู้แทน กล่าวคือ ให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลจำนวนหนึ่งไปทำหน้าที่เป็นผู้แทนที่เขาเห็นว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถให้ไปทำหน้าที่ในการอำนาจอธิรัฐแทนเขา

ความสำคัญของการเลือกตั้ง ประกอบด้วย 2 ลักษณะ ความสำคัญของการเลือกตั้งในทางทฤษฎี กล่าวได้ว่าทฤษฎีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็นสามส่วน คือ อำนาจนิตินบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจอตุลาการมีความเชื่อมโยงกับปรัชญาการเลือกตั้ง กล่าวคือ การเลือกตั้งจะเป็นที่มาของกลไกผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในประเทศประชาธิปไตย ในความหมายนี้ การเลือกตั้งจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นการยอมรับในอำนาจของประชาชนในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ซึ่งได้มีการมอบอำนาจให้กับตัวแทนไปปฏิบัติภาระแทนตามกระบวนการและขั้นตอนที่กำหนดไว้ การเลือกตั้ง จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในการเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ด้วยการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในทางนิตินบัญญัติ และมีความสัมพันธ์กับอำนาจทางฝ่ายบริหารความสำคัญของการเลือกตั้ง ในทางทฤษฎีที่เป็นไปตามนัย

แห่งทฤษฎีประชาธิปไตยแบบคลาสสิก (classical democratic theory) นี้ บ่งชี้ให้เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นการเลือกรัฐบาลที่จะเข้ามาปกครองประเทศ

ความสำคัญของการเลือกตั้งในทางปฏิบัติการเลือกตั้ง การเลือกตั้งในทางปฏิบัตินั้น มีความสำคัญในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยอันเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติเชิงบังคับข้อ 21 (1) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งสรุปใจความสำคัญไว้ว่า“เจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจการปกครองของรัฐบาล เจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนละหนึ่งเสียงเท่ากัน และกระทำเป็นการลับ ด้วยวิธีการอื่นใดที่รับประกันได้ว่าการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะเป็นไปโดยเสรี ในแง่นี้ การเลือกตั้งจะเป็นกระบวนการทางปฏิบัติหรือ ขั้นตอนที่สำคัญของประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเสรีประชาธิปไตย (liberal democracy) และในทางปฏิบัตินี้อาจจัดแบ่งความสำคัญของการเลือกตั้งออกได้เป็น 6 ประการ ประกอบด้วย

1. การเลือกตั้ง เป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงหรือความต้องการของประชาชนในการเข้ามาส่วนร่วมทางการเมือง การเลือกตั้ง จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความชอบธรรมให้เกิดขึ้นกับระบบการเมือง
2. การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่มีผลต่อการจัดตั้งรัฐบาลและเปลี่ยนแปลงรัฐบาล โดยเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยสันติวิธีก่อให้เกิดการหมุนเวียนเปลี่ยนผ่านอำนาจ ป้องกันการผูกขาดอำนาจและการฉ้อราษฎร์บังหลวง ในแง่นี้ การเลือกตั้งเป็นการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงหรือประชาชนในรัฐในอันที่จะกำหนดรัฐบาลนั่นเอง
3. การเลือกตั้ง เป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างสถาบันทางการเมืองกับประชาชนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าเป็นกลไกที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างส่วนบน (super structure) อันประกอบด้วย รัฐสภา รัฐบาล และศาล กับโครงสร้างส่วนล่าง (infra structure) ซึ่งก็คือประชาชน โดยผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น การเลือกตั้ง จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความคิดเห็น และความทัศนคติของประชาชน ที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาล และเป็นพันธะสัญญาที่รัฐบาลจำต้องปฏิบัติตามนโยบายที่ให้ไว้ นโยบายของรัฐนี้นับเป็นสัญญาประชาคม (social contract) ที่เป็นผลมาจากการเลือกตั้งทั่วไป อันเป็นส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
4. การเลือกตั้งเป็นกระบวนการกลไกและขั้นตอนที่แสดงถึงความเป็นประชาธิปไตยหรือเป็นสัญลักษณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งทำให้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือ

สำคัญในการป้องกันการใช้ความรุนแรงทางการเมือง การปฏิวัติรัฐประหาร เมื่อการเมืองเกิดวิกฤตการณ์ การเลือกตั้งในแง่นี้จึงเป็นเครื่องมือประการหนึ่งที่จะใช้ลดความขัดแย้งลงได้

5. การเลือกตั้งก่อให้เกิดบูรณาการทางสังคม (societal integration) และความรู้สึกร่วมกันในทางปฏิบัติที่ต่างต้องมีสิทธิหรือหน้าที่ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญทั้งในทางการเมืองและสังคมในการสร้างความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และการเป็นเจ้าของประเทศของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือเป็นกิจของพลเมือง (civic duty) ที่พลเมืองในประชาคมการเมืองจะต้องปฏิบัติ

6. การเลือกตั้งก่อให้เกิดการกล่อมเกลາทางการเมือง (political socialization) ทั้งนี้เพราะมีกิจกรรมทางการเมืองหลายประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการรณรงค์หาเสียง (vote-gaining campaign) ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้เกิดการสื่อสารถ่ายทอดความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสร้างเสริมการเรียนรู้ระหว่างกันจนนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) ร่วมกันในที่สุด (ณัฐวุฒิ วงศ์เนียม, 2556: 25-27)

หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งจะมีความหมายและถือว่าเป็นที่มาของความชอบธรรมในอำนาจของรัฐบาลและผู้ปกครองนั้น มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญซึ่งมักถูกกำหนดไว้แล้วในกฎหมายรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่มีฐานะเป็นบทบัญญัติสูงสุดแห่งรัฐ โดยมีสถานะเป็นบทรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและใช้บังคับกับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือลงมติทางการเมืองแทบทุกประเภท พิจารณาจากหลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง สามารถจำแนกได้ในประการสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. หลักความอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of Election) หมายถึง การจัดการดำเนินงานเลือกตั้งนั้น ต้องให้เกิดอิสระเสรีแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ กล่าวคือ ทุกคนย่อมใช้สิทธิของตนได้โดยอิสระปราศจากการบังคับความกดดันทางจิตใจ หรือการกระทำใดๆ รวมทั้งการหาทางป้องกันมิให้มีการกระทำดังกล่าว อันจะมีผลต่อการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้ง และเป็นเหตุให้การเลือกตั้งถูกบิดเบือนไปจากเจตจำนงที่แท้จริงของผู้ออกเสียงเลือกตั้งและยังรวมไปถึงความเป็นอิสระการไม่ไปออกเสียงเลือกตั้งด้วย ซึ่งหมายความว่า หากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่ประสงค์จะไปใช้สิทธิของตน รัฐบาลก็ไม่อาจที่จะนำมาตรการใด ๆ มาบังคับให้ต้องไปเลือกตั้งได้ หลักความเป็นอิสระของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนี้ ในบางประเทศเช่น สหพันธรัฐเยอรมัน ยังครอบคลุมไปถึง การเตรียมการเลือกตั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหาเสียงเลือกตั้งด้วย เว้นแต่รัฐธรรมนูญของรัฐซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ จะมีบทบัญญัติระบุให้การไปออกเสียงเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน เช่น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ของประเทศไทย

2. หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา (Periodic Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องกำหนดให้มีเวลาที่แน่นอนเช่น กำหนดการเลือกตั้งให้มีการเลือกตั้งโดยปกติทุก 4 ปี หรือ 6 ปี ด้วยเหตุที่ต้องการให้ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนมีความรับผิดชอบมั่นคงอำนาจการผูกขาดและเปิดโอกาสให้บุคคลอื่น ได้มีโอกาสเข้าสู่การใช้อำนาจการเมืองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมด้วย

3. หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Genuine Election) กล่าวคือ รัฐบาลมีหน้าที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ตามกฎหมาย และเป็น การสะท้อนการแสดงออกซึ่งเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าวจึงต้องจัดให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการดำเนินการเลือกตั้งของตนให้ได้มากที่สุดวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้ เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นไม่เป็นไปโดยบริสุทธิ์อย่างแท้จริง

4. หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal Suffrage) เป็นการเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงเลือกตั้งอย่างทั่วถึงโดยไม่มีการกีดกันหรือจำกัดสิทธิของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษ โดยอาศัยข้อพิจารณาทางการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นเพศ เผ่าพันธุ์ ชาติพันธุ์ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ จำนวนภาษีที่จ่าย การถือสิทธิ สถานะทางการศึกษาหรืออาชีพ ความคิดเห็นทางการเมือง หรือการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบุคคลหนึ่งบุคคลใดว่ามีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ เว้นแต่บุคคลที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่ยอมรับทั่วไปหรือที่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายเฉพาะที่กำหนดไว้ เช่น ไม่ให้สิทธิเลือกตั้งแก่เด็ก และบุคคลที่จิตบกพร่องผู้ต้องขัง เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคเป็นหลักการที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งยอมรับในคุณค่าความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นการปรับหลักการความเสมอภาคไปใช้ในบริบทของการเลือกตั้งหลักการนี้มีสาระสำคัญอยู่ว่าบุคคลมีความเสมอภาคกันที่จะได้รับความคุ้มครอง ได้รับการปฏิบัติจากรัฐอย่างเท่าเทียมกันในสาระสำคัญมิใช่เลือกปฏิบัติเพราะเหตุความแตกต่างเรื่องเหล่ากำเนิดเพศารนับถือศาสนา เป็นต้น

หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาคนั้น นับเป็นหลักการขั้นพื้นฐานของการเลือกตั้งที่มีความสำคัญในทางปฏิบัติมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักทั่วไปของการเลือกตั้งและทำให้การเลือกตั้งมีความสมบูรณ์มากขึ้นในแง่ของการทำให้คะแนนเสียงแต่ละคะแนนของผู้มีสิทธิออกเสียง ได้มีโอกาสส่งผลในการเลือกตั้งอย่างเต็มที่ ซึ่งหมายความว่าบุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิคนละหนึ่งเสียงและคะแนนเสียงทุกคะแนนมีน้ำหนักเท่ากัน และกำหนดออกมาเป็นหลักการที่เรียกกันว่า “One Man One Vote” เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

และสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ หลักการเลือกตั้งมิได้ใช้บังคับเฉพาะในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น จะพบว่า การเลือกตั้งโดยเสมอภาค ยังหมายความถึงการเลือกตั้งในทุกขั้นตอนรวมทั้งการสมัครรับเลือกตั้ง การเตรียมการเลือกตั้งทั้งหมด การหาเสียง และการนับคะแนน เป็นต้น

หลักการลงคะแนนลับ (Secret Election) หลักการนี้ เป็นสาระสำคัญหนึ่งของการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยและเป็นตัวค้ำยันหลักความเป็นเสรีของการเลือกตั้ง เนื่องจากหากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยทางลับแล้ว การเลือกตั้งก็จะไม่อาจเป็นไปโดยเสรีได้ ในเชิงหลักการหลักการลงคะแนนลับ หมายถึง การให้สิทธิเสรีภาพที่จะลงคะแนน โดยไม่จำเป็นต้องไปบอกผู้อื่นหรือผู้อื่นได้ทราบว่าจะเลือกใคร ทั้งนี้ เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยบริสุทธิ์ ป้องกันการใช้อิทธิพลข่มขู่หรือการให้สินจ้างรางวัลแก่ผู้ลงคะแนนเสียง (ฉัตรวุฒิ วงศ์นิยม, 2556: 27-30)

แนวคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ใน การที่จะให้ประชาชนได้เลือกตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาหรือคณะรัฐบาล ตาม ความต้องการของประชาชน หากกระบวนการเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ได้บุคคล ที่มีความรู้ความสามารถและประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยจิตสำนึกของตนเองแล้ว การเลือกตั้งก็จะ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ในหลายประเทศที่มีการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยทั้งในยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และเอเชีย มีองค์กรซึ่งมี ความเป็นกลางทางการเมือง ทำหน้าที่ควบคุมและบริหารจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ และยุติธรรม องค์กรดังกล่าวมีชื่อเรียกโดยทั่วไปว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้ง”

คณะกรรมการการเลือกตั้งในประเทศต่างๆ ถือว่าเป็นองค์กรที่มีความสำคัญ โดยมี อำนาจหน้าที่ในการควบคุมและบริหารจัดการเลือกตั้ง ในหลายประเทศยังให้อำนาจในการวินิจฉัย ชี้ขาดปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งอีกด้วย วัตถุประสงค์สำคัญของการจัดตั้งคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ก็เพื่อให้การควบคุมและบริหารจัดการเลือกตั้งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของ การปกครองระบอบประชาธิปไตยและเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆอันเกิดจากการเลือกตั้งเพื่อให้การเลือกตั้ง เป็นไปอย่างโปร่งใส บริสุทธิ์ และยุติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2557)

คณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 ซึ่งนับจากการเลือกตั้งครั้งนั้นจนกระทั่งก่อนการประกาศใช้บังคับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการเลือกตั้งมาโดยตลอด และได้จัดให้มีการเลือกตั้ง จำนวน 19 ครั้ง โดยได้ดำเนินการจัดการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 อย่างไรก็ตาม ภายหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มีแนวความคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบการเลือกตั้งขึ้น และได้รับการตอบสนองจากสังคมไทย อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทางการศึกษาและเศรษฐกิจ รวมทั้งกระแสต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียงตลอดจนการใช้อิทธิพลเบี่ยงเบนผลการเลือกตั้ง

ในสมัยรัฐบาลหม่อมราชวงศ์ คึกฤทธิ์ ปราโมช ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ได้มีองค์กรตรวจสอบการดำเนินการเลือกตั้งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก โดยรัฐบาลได้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการควบคุมการเลือกตั้ง” มีศาสตราจารย์กำธร พันธุลาภ เป็นประธาน มีหน้าที่ควบคุมการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2519 ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย สุจริตและเที่ยงธรรม ในขณะที่ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้ง “คณะกรรมการสังเกตการณ์การเลือกตั้ง” เพื่อสังเกตการณ์ความเรียบร้อยของการเลือกตั้ง มีอาสาสมัครในครั้งนั้น จำนวน 5,500 คน จากนั้นได้ปรากฏองค์กรตรวจสอบการดำเนินการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง ในการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2529 โดยได้มีการจัดตั้ง “กลุ่มอาสาประชามติ” มีพลเอกสายหยุด เกิดผล เป็นประธานจัดอาสาสมัครเข้ามาสังเกตการณ์การเลือกตั้งในปีนั้น และในการเลือกตั้งต่อมาอีกหลายครั้งและเป็นที่มาของการจัดตั้ง “องค์กรกลาง” ในเวลาต่อมา

ต่อมาในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 นายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีคำสั่งแต่งตั้ง “องค์กรกลาง” ซึ่งเป็นองค์กรกึ่งรัฐบาลและเอกชน มี นายเกษม สุวรรณกุล เป็นประธาน ทำหน้าที่สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง ซึ่งประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง และได้มีการดำเนินการในการเลือกตั้งครั้งต่อมา สถานภาพทางกฎหมายขององค์กรจัดการเลือกตั้งและตรวจสอบการเลือกตั้งดังกล่าว ได้มีการนำมาสู่การจัดตั้งองค์กรใหม่ขึ้นมาทำหน้าที่กำกับดูแลการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ ยุติธรรม เรียกว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” โดยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 มาตรา 115 วรรคสอง จากนั้นได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรหลายฉบับในสมัยรัฐบาล นายบรรหาร ศิลปะอาชา ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ภายหลังได้มีการยุบสภาผู้แทนราษฎรเสียก่อน ทำให้ร่างพระราชบัญญัติในคราวนั้นเป็นอันตกไป ต่อมาเมื่อการเลือกตั้งทั่วไป

เสร็จสิ้นลงได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกลับมาอีกครั้ง จนในที่สุดได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติฉบับนี้ เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พุทธศักราช 2540 ในสมัยรัฐบาล พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่เนื่องจากได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 เสียก่อน พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจึงยังไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติ แต่อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในหมวด 6 รัฐสภาส่วนที่ 4 ได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นมาอีกครั้งซึ่งเป็นการอนุวัติให้ เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการเมือง จากการศึกษาของคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธาน) และคณะกรรมการพัฒนาการเมือง (นายชุมพล ศิลปอาชา เป็นประธาน) ซึ่งสภาร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว ได้จัดทำร่างรัฐธรรมนูญตามกรอบแนวคิดและ หลักการที่ประมวลมาจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเลือกตั้งในช่วงก่อนปี 2540 โดย คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดแรก ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2540 ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พุทธศักราช 2541 ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง

ความเป็นมาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 234 บัญญัติให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขึ้นเพื่อ ทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งภายในจังหวัดนั้นๆ อาทิเช่น มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกและออกเสียงประชามติที่กระทำภายในจังหวัดนั้น เสนอแนะ การแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวบรวม และตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ เสนอแนะต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาแต่งตั้งบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง สนับสนุนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา หรือออกเสียงประชามติ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นหน่วยงานของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็น ผู้บังคับบัญชาสูงสุด และมีเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งและรองเลขาธิการคณะกรรมการ

การเลือกตั้ง ทำหน้าที่ช่วยเหลือในการควบคุมดูแลการทำงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสามารถรองรับนโยบายของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

ที่มาของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง และกรรมการการเลือกตั้ง อีก 1 คน ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ที่มีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ตามมาตรา 229 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

การสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 231 ที่กำหนดให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งมีจำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1. ประธานศาลฎีกา
2. บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ประธานศาลฎีกา คัดเลือก 1 คน
3. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ
4. ประธานศาลปกครองสูงสุด
5. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
6. บุคคลซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด คัดเลือก 1 คน
7. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554 บทบัญญัติ ในหมวด 11 ส่วนที่ 1 มีหน้าที่ดังนี้

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และการออกเสียงประชามติ ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา 235

2. คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 236 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สรุปดังนี้

2.1 ออกประกาศหรือวางระเบียบที่จำเป็นแก่การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น วางระเบียบเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้ง และการดำเนินการใดๆ ของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการของรัฐในการสนับสนุนให้ การเลือกตั้งมีความเสมอภาคและมีโอกาสทัดเทียมกันในการหาเสียงเลือกตั้ง

2.2 วางระเบียบเกี่ยวกับข้อห้ามในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา 181) รวมทั้งให้ความเห็นชอบในเรื่อง ดังนี้

2.2.1 การแต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการ หรือพนักงานหน่วยงานของรัฐหรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง

2.2.2 การอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น

2.2.3 การใช้ทรัพย์สินของรัฐหรือบุคลากรของรัฐ เพื่อกระทำการซึ่งจะมีผลต่อการเลือกตั้ง

2.3 กำหนดมาตรการและการควบคุมการบริจาคมเงินให้แก่พรรคการเมือง ผู้สมัคร รวมทั้งการตรวจสอบบัญชีทางการเงินของพรรคการเมือง โดยเปิดเผยและการควบคุมการจ่ายเงินหรือรับเงินเพื่อประโยชน์ในการลงคะแนนเลือกตั้ง

2.4 มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานของรัฐฯ ปฏิบัติการที่จำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสนับสนุน การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และการจัดการออกเสียงประชามติ

2.5 สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

2.6 สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใด หน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้งเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้นๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

2.7 ประกาศผลการเลือกตั้ง ผลการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาและผลการออกเสียง
ประชามติ

2.8 ส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ประชาชน
เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.9 เรียกเอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้อง หรือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ตลอดจน
ขอให้พนักงานอัยการพนักงานสอบสวน หน่วยราชการฯดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่
การสืบสวนสอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

2.10 แต่งตั้งบุคคล คณะบุคคลหรือผู้แทนองค์การเอกชนให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่
มอบหมาย

3. ถ้าปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหาร
พรรคมีส่วนรู้เห็น ในการกระทำของผู้สมัครหรือผู้ใด ที่ทำให้ผลการเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริต
และเที่ยงธรรม และกรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วย (มาตรา 237 วรรคสอง)

4. คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง(มาตรา238)

4.1 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองซึ่งส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งใน
เขตใดเขตหนึ่งคัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

4.2 ผู้เข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือองค์กรที่เสนอชื่อบุคคลเข้ารับ
การสรรหา คัดค้านว่าการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาไม่ชอบด้วยกฎหมาย

4.3 ปรากฏหลักฐานว่าก่อนได้รับการเลือกตั้ง หรือสรรหา มีการกระทำที่ไม่สุจริต
เพื่อให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งหรือสรรหา หรือได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่สุจริต

4.4 ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการออกเสียงประชามติ เป็นไปโดยไม่สุจริต
และเที่ยงธรรม

5. การวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการ
เลือกตั้งให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นที่สุดท้าย ถ้าเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือ
เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหลังการประกาศผลให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี
(มาตรา 239)

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พุทธศักราช 2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554

1. การควบคุมจัดการเลือกตั้ง มีหน้าที่ดังนี้

1.1 ควบคุมดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งทุกระดับ การสรรหาสมาชิกวุฒิสภาและการออกเสียงประชามติ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

1.2 วางระเบียบเกี่ยวกับการช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้งขององค์การเอกชน

1.3 วางระเบียบเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามมิให้ปฏิบัติของพรรคการเมือง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในส่วนที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

1.4 แบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งจัดให้มีบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

1.5 วางระเบียบเป็นแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ได้รับการแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งการสนับสนุนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาหรือการออกเสียงประชามติ

1.6 จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

1.7 แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดๆ ละ 5 คน โดยแต่งตั้งจากผู้มีความเป็นกลางทางการเมือง มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นประจักษ์ ตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด รวมทั้งสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพ้นจากตำแหน่ง

1.8 มอบหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

1.9 ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอื่น หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2. การสืบสวนสอบสวน เมื่อมีการกล่าวหาหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีเหตุอันสมควรว่ามีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามระเบียบ หรือจะมีผลให้การเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามอำนาจหน้าที่โดยเร็ว

3. สั่งให้หน่วยราชการหน่วยงานของรัฐดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้ง

4. สั่งให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ ชี้แจงข้อเท็จจริง

สำหรับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจัดการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภา

ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พุทธศักราช 2554 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2554 สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการเลือกตั้งท้องถิ่น ได้แก่

- 1.1 ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
- 1.2 ออกระเบียบเกี่ยวกับวิธีการและระยะเวลาในการดำเนินการในเรื่องใดๆ เท่าที่ไม่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัตินี้
- 1.3 ออกประกาศให้ยื่นหรือขยายเวลาหรืองดเว้นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัตินี้ กรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่
- 1.4 ออกระเบียบเกี่ยวกับการสรรหา การแต่งตั้ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.5 ออกประกาศกำหนดวิธีการหรือลักษณะต้องห้ามในการหาเสียงเลือกตั้ง
- 1.6 มอบอำนาจให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการควบคุมดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
- 1.7 สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยุติ ระงับหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการกระทำในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ราชการใดๆ อันเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้สมัคร
- 1.8 ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการและรายละเอียดในการนับคะแนนเลือกตั้ง การประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง การรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้ง วิธีการและระยะเวลาการเก็บรักษาบัตรเลือกตั้ง
- 1.9 ออกระเบียบและพิจารณาคำร้องคัดค้านการเลือกตั้ง
- 1.10 ประกาศผลการเลือกตั้ง การนับคะแนนใหม่หรือการสั่งให้เลือกตั้งใหม่

2. การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ได้แก่

- 2.1 ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง หากกรรมการการเลือกตั้งมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งนี้ หรือมีพฤติการณ์ก่อให้เกิดข้อสงสัยหรือรู้เห็นเป็นใจหรือรู้ว่ามีกระทำความผิดแล้วไม่ดำเนินการเพื่อบังคับการกระทำนั้น และการกระทำที่น่าจะเป็นผลให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครเป็นเวลา 1 ปี นับแต่วันที่มีคำสั่ง
- 2.2 ภายหลังประกาศผลการเลือกตั้ง หากคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้สมัครได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตหรือการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริต

คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ เพื่อพิจารณาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือให้เลือกตั้งใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคลและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยมีประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด กิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทน ตามมาตรา 235 วรรคท้ายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554 ประกอบมาตรา 30 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พุทธศักราช 2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองและให้มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554 มาตรา 31 ดังต่อไปนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมือง และคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมือง และคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา
2. ศึกษาและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา การออกเสียงประชามติ และการพัฒนาพรรคการเมือง
3. การเผยแพร่วิชาการ ให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนรวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม
4. การรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา หรือการออกเสียงประชามติ ผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้ง หรือการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา หรือเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หรือเกี่ยวกับการทุจริต หรือประพฤตินอกขอบในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พรรคการเมือง หรือบุคคลอื่นใดเพื่อดำเนินการตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

5. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย
การจัดแบ่งส่วนงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและรับผิดชอบการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นตรงต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง

โดยแบ่งโครงสร้างส่วนงาน ในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็น 5 ด้าน
กิจการและสถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง ดังนี้

1. ด้านกิจการบริหารกลาง
2. ด้านกิจการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัย
3. ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง
4. ด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ
5. ด้านกิจการการมีส่วนร่วม
6. ส่วนงานที่ไม่สังกัดด้านกิจการ
 - 6.1 สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง
 - 6.2 สำนักกฎหมายและคดี
 - 6.3 สำนักการประชุม
 - 6.4 สำนักประชาสัมพันธ์
 - 6.5 สำนักเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 - 6.6 สำนักวินิจฉัยและคดี
 - 6.7 สำนักผู้ตรวจการ
 - 6.8 สำนักผู้ตรวจสอบภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. เป็นหน่วยงานทางธุรการของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
2. งานที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด งานที่คณะกรรมการและสำนักงานมอบหมาย รวมทั้งงานที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย
3. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่คณะกรรมการและสำนักงานกฎหมาย

โดยแบ่งโครงสร้างส่วนงานในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เป็น 5 งานดังนี้

1. งานอำนวยการ มีหน้าที่ดังนี้

1.1 ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน โครงการ แผนปฏิบัติงาน การจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายรวมทั้งการประสานงานด้านแผน การติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

1.2 ประสานงานกับส่วนงาน ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นในการรวบรวมข้อมูล สถิติตัวเลข

1.3 จัดทำระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานและการเผยแพร่

1.4 ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณและงานธุรการทั่วไปของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

1.5 ดำเนินการเกี่ยวกับงานพัสดุครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์และการเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

1.6 ตรวจสอบเอกสารเพื่อเบิกจ่ายเงิน บันทึกลับัญชี และรายงานบัญชีแยกประเภท

1.7 ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมตรวจสอบการมาปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้างของจังหวัดตลอดจนข้อมูลด้านบุคคลเบื้องต้น

2. งานจัดการเลือกตั้ง มีหน้าที่ประสานงานและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา การออกเสียงประชามติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ การเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

3. งานพรรคการเมือง มีหน้าที่ประสานและดำเนินการสนับสนุนกิจการของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองในเขตพื้นที่

4. งานการมีส่วนร่วม มีหน้าที่ดังนี้

4.1 ประสานงานและดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

4.2 เสนอความเห็นเกี่ยวกับการรับรององค์การเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง

4.3 ดำเนินการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. งานสืบสวนสอบสวน มีหน้าที่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้งตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมาย

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดคณะอนุกรรมการบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายได้ ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งพุทธศักราช 2550 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554

คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จากผู้มีความเป็นกลางทางการเมืองมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีคุณสมบัติตามมาตรา 16 ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 17 และแต่งตั้งจากผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดนั้นเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความหลากหลายของอาชีพการมีส่วนร่วมของสตรี และความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตลอดเวลา ด้วย โดยให้มีจำนวนจังหวัดละห้าคน กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต้องมีคุณสมบัติ (มาตรา 16) ดังต่อไปนี้

1. มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี
2. มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่สมัครหรือวันที่ให้ความยินยอมในการเสนอชื่อ
3. คุณสมบัติอื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด

นอกจากนี้ กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม (มาตรา 17) ดังต่อไปนี้

1. เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
2. เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในพรรคการเมืองในระยะห้าปีก่อนดำรงตำแหน่ง
3. เป็นผู้พิพากษา ตุลาการ ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
4. เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
5. เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

6. วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
 7. ติดยาเสพติดให้โทษ
 8. อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือเสียสิทธิเนื่องจากไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
 9. ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
 10. เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันที่สมัครหรือวันที่ให้ความยินยอมในการเสนอชื่อวันแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
 11. เคยถูกไล่ออกปลดออกหรือให้ออกจากราชการหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ
 12. เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะรื้อรายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ
 13. อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเนื่องจากจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ
 14. เคยถูกวุฒิสภามีมติให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา 274 ของรัฐธรรมนูญ
 15. ลักษณะต้องห้ามอื่นที่อาจมีผลทำให้กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ไม่มีความเป็นกลางหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด
- คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้
1. อำนวยการการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ รวมทั้งสนับสนุนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาที่กระทำภายในจังหวัดนั้น
 2. เสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
 3. รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติ
 4. เสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาแต่งตั้งบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การสนับสนุนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา หรือการออกเสียงประชามติตามที่กฎหมายบัญญัติ
 5. แต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลให้ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

6. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ การสนับสนุน การสรรหาสมาชิกวุฒิสภา กำกับดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด กำกับดูแลการดำเนินงานของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมือง

7. ส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชนในการให้การศึกษาแก่ ประชาชนเกี่ยวกับ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

8. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

นอกจากนี้ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ งานเกี่ยวกับนโยบายและงานอื่นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ภายในเขตจังหวัดของตน ตามข้อ 14 ของ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการ การเลือกตั้งประจำจังหวัด พุทธศักราช 2552 ดังต่อไปนี้

1. อำนาจการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติที่กระทำภายในจังหวัดนั้น
2. เสนอแนะการแบ่งเขตเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งที่ใช้วิธีการแบ่งเขตเลือกตั้งต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้ง
3. รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้มีสิทธิออกเสียง ประชามติเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
4. เสนอแนะต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาแต่งตั้งบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติ
5. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติงานประจำปีรวมทั้งแผนหรือโครงการ เกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้งของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
6. ปฏิบัติงานอื่นตามระเบียบข้อกำหนด ประกาศและมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหรือมีคำสั่ง
7. กำกับดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และพนักงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ดังนี้
 - 7.1 สั่งให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือเรียกรายงาน เอกสาร หรือสถิติใดๆ มาตรวจสอบ
 - 7.2 แนะนำ ตักเตือน หรือให้ปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิด ความเสียหายต่อการเลือกตั้ง

7.3 สั่งยับยั้งหรือระงับการกระทำที่เห็นว่าอาจเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายระเบียบข้อกำหนดประกาศและคำสั่งหรือมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งการกำกับดูแลตาม (7) ให้กระทำในลักษณะเป็นองค์ประชุม และใช้มติเสียงข้างมากและหากคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีมติให้ดำเนินการกรณีใดกรณีหนึ่งแล้วให้รีบรายงานสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อทราบหรือพิจารณาโดยเร็ว

ในกรณีที่ไม่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่งได้ หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมอบหมายให้บุคคลอื่นปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวก็ได้

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของคำต่างๆ ไว้ดังนี้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

สภาท้องถิ่น หมายความว่า สภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล สภากรุงเทพมหานคร สภาเมืองพัทยา และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

ผู้บริหารท้องถิ่น หมายความว่า รวมถึง คณะผู้บริหารท้องถิ่น

หัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่น หมายความว่า ปลัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์กรบริหารส่วนตำบล ปลัดกรุงเทพมหานคร ปลัดเมืองพัทยา และหัวหน้าพนักงานหรือหัวหน้าข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

คณะกรรมการการเลือกตั้ง หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หมายความว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

โดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2554 ดังนี้

1. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นดำรงตำแหน่งครบวาระ หรือภายในหกสิบวันนับแต่วันที่

สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุอื่นใดนอกจากครบวาระ เว้นแต่ วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นจะเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีคำสั่งขยายหรือย่นระยะเวลาให้มีการเลือกตั้งตาม วรคหนึ่ง ได้ตามความจำเป็นเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ โดยต้องระบุเหตุผลการมีคำสั่งดังกล่าวด้วย

ในการจัดให้มีการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความ ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการจัดการเลือกตั้ง

2. เมื่อมีกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นประกาศให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งอย่างน้อยต้องมีเรื่อง (มาตรา 8) ดังต่อไปนี้

2.1 วันเลือกตั้ง

2.2 วันรับสมัครเลือกตั้ง ซึ่งต้องให้มีการเริ่มรับสมัครไม่เกินสิบวันนับแต่วัน ประกาศให้มีการเลือกตั้ง และต้องกำหนดวันรับสมัครไม่น้อยกว่าห้าวัน

2.3 สถานที่รับสมัครเลือกตั้ง

2.4 จำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่จะมีการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้ง

2.5 จำนวนเขตเลือกตั้ง ซึ่งต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับอำเภอหรือตำบลหรือเขตท้องที่ ที่อยู่ภายในเขตเลือกตั้ง

2.6 หลักฐานการสมัครรับเลือกตั้ง

การกำหนดตาม 2.1, 2.2, 2.4 และ 2.5 ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัดก่อน และให้ปิดไว้ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และ สถานที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นสมควร

3. ให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร มีหน้าที่จัดทำ บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งจากทะเบียนรายชื่อผู้มีสิทธิ เลือกตั้งตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ถูกต้องตามความจริง(มาตรา 9)

4. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งทั้งหมด เว้นแต่ ค่าใช้จ่ายของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในกรณี ที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีรายได้ไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาจัดสรรเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตามความจำเป็น (มาตรา 10)

5. ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนดหน่วย เลือกตั้งและที่เลือกตั้งที่จะพึงมีในแต่ละเขตเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน โดยให้ทำเป็น ประกาศปิดไว้ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และสถานที่อื่นที่เห็นสมควรทั้งให้จัดทำ แผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้งไว้ด้วย (มาตรา 17)

6. เมื่อมีกรณีที่ต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแต่งตั้งหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นเป็นผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยหัวหน้าพนักงานส่วนท้องถิ่นนั้น และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินหกคน เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติตามประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด คำสั่ง หรือการมอบหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (มาตรา 19)

7. ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ (มาตรา 20) ดังต่อไปนี้

- 7.1 รับสมัครเลือกตั้ง
- 7.2 กำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง
- 7.3 แต่งตั้งและจัดอบรมเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
- 7.4 ตรวจสอบบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และดำเนินการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อ ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- 7.5 การนับคะแนนเลือกตั้ง
- 7.6 จัดให้มีหีบบัตรเลือกตั้งและวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
- 7.7 ดำเนินการอื่นอันจำเป็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

8. คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ (มาตรา 21) ดังต่อไปนี้

- 8.1 เสนอแนะและให้ความเห็นชอบในการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้งและการแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 8.2 ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และการเพิ่มชื่อหรือถอนชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
- 8.3 กำกับดูแล และอำนวยความสะดวก การลงคะแนนเลือกตั้ง การนับคะแนนเลือกตั้ง และการประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้ง
- 8.4 กำหนดสถานที่รวบรวมผลคะแนน และรวบรวมผลคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้ง และรายงานผลการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
- 8.5 ปฏิบัติการใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดมอบหมาย

9. ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นเจ้าพนักงาน ผู้ดำเนินการเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่ายี่สิบวัน (มาตรา 23) ประกอบด้วย

9.1 ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งหนึ่งคน

9.2 คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วย ประธาน กรรมการหนึ่งคนและกรรมการอีกหกคน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการลงคะแนนเลือกตั้งและการนับคะแนนเลือกตั้งในที่เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้ง

10. เมื่อมีการเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นจัดให้พนักงานส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของ ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีพนักงานส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอใน การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร้องขอต่อ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อมีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในจังหวัดนั้นให้ช่วยเหลือในการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้

ให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างซึ่งได้รับคำสั่งตามวรรคสองมีหน้าที่ปฏิบัติ ตามที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบหมาย (มาตรา 25)

11. ค่าตอบแทนของกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายอำเภอ กรรมการประจำหน่วย เลือกตั้ง และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นกำหนดตามบัญชีค่าตอบแทนหรือมาตรฐานกลางในการจ่ายค่าตอบแทน ซึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดไว้ โดยคำนึงถึงอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและความแตกต่าง ของปริมาณงานในการดำเนินการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทหรือแต่ละ แห่ง (มาตรา 31)

12. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดพิมพ์ ควบคุมการพิมพ์ และจัดส่งบัตรเลือกตั้ง และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์บัตร เลือกตั้ง (มาตรา 32)

13. เมื่อมีการรวมผลการนับคะแนน ณ ที่เลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งของหน่วยเลือกตั้งนั้น จำนวนบัตรเลือกตั้ง ที่มีอยู่ทั้งหมด จำนวนบัตรเลือกตั้งที่ใช่และจำนวนบัตรเลือกตั้งที่เหลือจากการลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ให้กระทำโดยเปิดเผยและรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทันที เพื่อรวบรวมผลการนับคะแนนของทุกหน่วยเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น แล้วให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศ ผลการนับคะแนนเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งและรายงานแสดงผลการนับคะแนนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดโดยเร็ว (มาตรา 92)

14. ถ้าการนับคะแนน ณ หน่วยเลือกตั้งใดไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากเกิดจลาจล อุทกภัย อัคคีภัย หรือเหตุสุดวิสัยอย่างอื่น ให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งประกาศงด การนับคะแนนสำหรับหน่วยเลือกตั้งนั้น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยเร็ว เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนดวัน และสถานที่นับคะแนนต่อไปโดยต้องไม่เกินสามวันนับแต่เหตุดังกล่าวสิ้นสุดลง (มาตรา 93)

15. ในกรณีที่ผลการนับคะแนนเลือกตั้งไม่ตรงกับรายงานการใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ ถ้ายังไม่ตรงกันอีกให้รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเพื่อเสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาว่าจะสมควรมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือไม่ (มาตรา 94)

16. เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้รับรายงานผลการนับคะแนนเลือกตั้งตามมาตรา 92 แล้วเห็นว่าการเลือกตั้งและการนับคะแนนเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ให้รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อประกาศผลการเลือกตั้ง

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเห็นว่าได้มีการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้ง หรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือมีการฝ่าฝืนมาตรา 57 ให้รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นด้วยกับรายงานดังกล่าว ให้มีคำสั่งให้นับคะแนนเลือกตั้งใหม่หรือให้มีการเลือกตั้งใหม่ เว้นแต่การทุจริตหรือความไม่สุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมดังกล่าวหรือการฝ่าฝืนมาตรา 57 มิได้เกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งหรือมิได้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้นั้นได้รับเลือกตั้ง (มาตรา 95)

17. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม (มาตรา 105)

แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556-2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 235 วรรคสาม และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 มาตรา 30 ได้บัญญัติให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระตามรัฐธรรมนูญอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผลให้ในการบริหารงาน การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการดำเนินการอื่นใดตามที่กฎหมายบัญญัติของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความเป็นอิสระไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของฝ่ายบริหาร อาทิเช่น การไม่ต้องเสนอแผนปฏิบัติราชการ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบตามมาตรา 16 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2556 ที่บัญญัติให้ส่วนราชการทุกหน่วยต้องจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการเป็นแผน 4 ปี ที่ประกอบด้วยสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบายปฏิบัติราชการ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงาน รวมทั้ง งบประมาณการรายได้ และรายจ่ายทรัพยากรอื่นที่จะต้องใช้จ่าย เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีความเป็นอิสระในการบริหารงบประมาณ แต่ในขั้นตอนการเสนอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณ ซึ่งจะต้องผ่านความเห็นชอบ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและการรายงานผลการปฏิบัติงานของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจำเป็นต้องมีการอ้างอิงถึงแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) ของสำนักงานและแผนปฏิบัติงานประจำปี (Action Plan) เพื่อใช้เป็นกรอบในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ดังนั้นแผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวจึงต้องระบุสาระสำคัญเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ พร้อมด้วยวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจตามกฎหมาย (Legal Mandate) ภารกิจหลักของหน่วยงาน (Mission) ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issue) เป้าประสงค์ (Goal) ตัวชี้วัดและเป้าหมายการดำเนินงาน (Key Performance Indicator & target) และกลยุทธ์ (Strategy) เช่นเดียวกับส่วนราชการอื่น ๆ แผนยุทธศาสตร์ จึงเป็นเอกสารที่ระบุถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ ในการปฏิบัติงาน ผ่านกระบวนการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ทุกภาคส่วนในการวิเคราะห์ สภาพการณ์ภายนอกและภายในองค์กร เพื่อคาดคะเนแนวโน้มของสถานการณ์และกำหนด แนวทางการดำเนินงานขององค์กรให้สอดคล้องเหมาะสมกับแนวโน้มของสถานการณ์ เป็นแผนระยะยาวที่บอกถึงทิศทางดำเนินงานขององค์กร สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการประสาน และกำกับติดตามการดำเนินงานในส่วนงานต่าง ๆ ขององค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เปรียบเสมือนการกำหนดเส้นทางเดินขององค์กรในอนาคต

และที่สำคัญคือแผนยุทธศาสตร์เป็นสิ่งที่ทุกคนในองค์กรช่วยกันกำหนดขึ้นมา ตามกระบวนการเชิงระบบที่มีการตกลงร่วมกันในการสร้างข้อผูกพันระหว่างผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ที่สำคัญต่อองค์กรเพื่อจัดลำดับความสำคัญว่ามีสิ่งใดหรือทางเลือกใดที่จำเป็นและ สอดคล้องต่อพันธกิจ และสามารถตอบสนอง ต่อสิ่งแวดล้อมขององค์กรในการได้มาและการ จัดสรรทรัพยากร เพื่อบรรลุ เป้าประสงค์ที่กำหนด โดยทุกคนรู้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร และจะทำอย่างไรที่จะไปถึงจุดนั้น ซึ่งมีความแตกต่างจากการวางแผนในรูปแบบเดิมที่ถือว่าการกำหนดอนาคตขององค์กรเป็นหน้าที่ของผู้บริหารเท่านั้น

โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องทำงานอยู่ท่ามกลางความแตกแยกของแนวความคิดทางการเมืองของประชาชนที่กระจายไปทุกภูมิภาค ซึ่งไม่สามารถยืนยันได้ว่าความขัดแย้งดังกล่าวจะหมดไปเมื่อใด การชุมนุมประท้วงทางการเมืองทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ตลอดจนกระแสแนวคิดของภาคการเมือง ภาคประชาชน นักวิชาการ และสื่อมวลชนบางส่วนเพื่อกดดันต่อการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีโอกาสเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ประกอบกับกระแสประชาคมโลกปัจจุบัน ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ อาทิ ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) ในปี พ.ศ. 2558 และแนวคิดการจัดมาตรฐานฉบับใหม่ เรื่อง Quality management systems particular requirement for application of ISO 9001: 2008 for electoral organizations at all level of government ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถขององค์กรการเลือกตั้งในการจัดการเลือกตั้งที่มีความน่าเชื่อถือ โปร่งใส เป็นอิสระ และได้ผลที่ถูกต้อง ภายใต้กรอบกฎหมายกำหนด ซึ่งประเทศภาคีสมาชิกส่วนใหญ่เห็นพ้องว่าต้องมีการจัดทำขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของประชาชน ผู้สมัครรับเลือกตั้ง องค์กรทางการเมือง และองค์กรที่มีส่วนได้เสีย ถือเป็นแรงกดดันอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นตัวเร่งสำคัญที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีการปรับตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากทั้งภายในและนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการปฏิรูปการเมืองของสังคมโลก ซึ่งเน้นการพัฒนาอย่างน้อย 3 เรื่อง คือ การพัฒนาประชาธิปไตยและความเสมอภาคของหญิงชาย (Democracy & Gender) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) และการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม (Fair & Impartial Elections) ดังนั้น ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยและสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง การมีศักยภาพในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งด้วยจิตสำนึกที่เป็นอิสระ สามารถถ่วงถ่วงคุณสมบัติของนักการเมืองทุกระดับได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้กระบวนการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของนักการเมืองทุกระดับเป็นไปด้วยความสุจริตและเที่ยงธรรม นำไปสู่การใช้อำนาจอันชอบธรรม

การพัฒนายกระดับกระบวนการจัดการเลือกตั้งให้ได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน รวมทั้งพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งและยั่งยืน อันเป็นพันธกิจหลักของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2560)

1. วิสัยทัศน์ คือ เป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการเลือกตั้งทุกระดับ การออกเสียงประชามติที่สังคมยอมรับและเชื่อมั่น และสร้างสถาบันพรรคการเมืองให้เจริญก้าวหน้ามั่นคง

2. พันธกิจ คือ บริหารจัดการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ ดำเนินการสืบสวนสอบสวน วินิจฉัยและการดำเนินคดีในศาล ให้มีความสุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม เสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพองค์กร และระบบงานให้มีประสิทธิภาพ

3. ค่านิยมร่วมขององค์กร

ในการบรรลุภาพอนาคตภายใต้กรอบวิสัยทัศน์ข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและบุคคลที่เกี่ยวข้องในระบบพึงต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการปฏิบัติการและการแสดงออกอย่างชัดเจน โดยมีค่านิยมร่วมกันคือ องค์กรยึดหลักธรรมาภิบาล ผู้ปฏิบัติงานยึดหลักสุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม รู้รักสามัคคี และภักดีต่อองค์กร

4. เป้าประสงค์หลัก คือ

4.1 ทุกภาคส่วนของสังคมมีความเชื่อมั่นและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับ

4.2 บุคลากรผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งมีความเป็นกลางและเป็นมืออาชีพ ผลการเลือกตั้ง เป็นที่ยอมรับในความสุจริตและเที่ยงธรรมจากทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งในและต่างประเทศ

4.3 ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

4.4 พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและมีความเป็นสถาบันได้รับการยอมรับจากประชาชน

4.5 องค์กรมีระบบบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล บุคลากรมีจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีกฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

การบังคับใช้กฎหมาย มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อสาร
ทันสมัย สามารถเชื่อมโยงเครือข่าย สนับสนุนการปฏิบัติงานครอบคลุมทุกภารกิจ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็น
ทิศทางการทำงานระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ.2556 - 2560 ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่
เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งให้เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนในสังคม ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติให้เป็น
ที่ยอมรับและเชื่อมั่น ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1.1 พัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติให้มี
ประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบ และกระบวนการเลือกตั้งการออกเสียงประชามติ ให้มีประสิทธิภาพ
เป็นที่ยอมรับ

2. เพื่อนำนวัตกรรมมาใช้ในการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ

กลยุทธ์ที่ 1.2 พัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติให้เป็น
มืออาชีพ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเลือกตั้งมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ
เลือกตั้งการออกเสียงประชามติ และสามารถปฏิบัติงานเป็นไป ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 1.3 พัฒนาเครือข่าย ขยายความร่วมมือ และสร้างการยอมรับกระบวนการ
เลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมยอมรับและเชื่อมั่นในกระบวนการเลือกตั้ง/การออก
เสียงประชามติ

2. เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเห็นความสำคัญและเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการ
เลือกตั้ง/การออกเสียงประชามติ

กลยุทธ์ที่ 1.4 การประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งการออกเสียงประชามติเชิงรุกและริเริ่มสร้าง
ภาพลักษณ์องค์กร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อบูรณาการการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้เป็นระบบ ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร โดยการสร้างการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์อันดีกับองค์กรภาคต่างๆ รวมทั้งประชาชนทั่วไป
3. เพื่อพัฒนาเครือข่ายและเพิ่ม ประสิทธิภาพ การประชาสัมพันธ์ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 เสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 2.1 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กลยุทธ์ที่ 2.2 ส่งเสริมภาครัฐ เอกชนและประชาสังคมร่วมพัฒนาประชาธิปไตย เสริมสร้างและการออกเสียงประชามติ

กลยุทธ์ที่ 2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งและยั่งยืน ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการพรรคการเมืองให้ดำเนินการภายใต้กรอบกฎหมาย

กลยุทธ์ที่ 3.3 สร้างภาคีเครือข่ายการพัฒนาสถาบันพรรคการเมือง

กลยุทธ์ที่ 3.4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบ และกระบวนการสืบสวนสอบสวน วินิจฉัยการดำเนินคดีในศาลให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 4.1 การสืบสวนสอบสวน วินิจฉัย การดำเนินคดีในศาลเป็นระบบ และถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย

กลยุทธ์ที่ 4.2 พัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงานสืบสวนสอบสวน วินิจฉัย และผู้ดำเนินคดีในศาล

กลยุทธ์ที่ 4.3 สร้างและพัฒนาเครือข่ายการสืบสวนสอบสวนและการข่าว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 5.1 พัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคล

กลยุทธ์ที่ 5.2 พัฒนาและส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ มีสมรรถนะ และเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้บุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม

กลยุทธ์ที่ 5.3 เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการองค์กร

กลยุทธ์ที่ 5.4 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริการข้อมูลข่าวสาร

กลยุทธ์ที่ 5.5 ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและบริการวิชาการ

กลยุทธ์ที่ 5.6 พัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีในศาล

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดความสัมพันธ์เชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ ตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556-2560 โดยจัดทำเป็นแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) เพื่อให้มั่นใจว่าทิศทางและกรอบการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้ง 5 ยุทธศาสตร์มีความครบถ้วนสมบูรณ์ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง ที่เป็นเหตุเป็นผลระหว่างยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เป้าประสงค์ และวิสัยทัศน์ที่กำหนดอย่างเป็น รูปธรรมตามหลัก Balanced Scorecard และครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาอย่างสมดุลทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมุ่งหวังให้การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตอบสนองต่อความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายสำคัญ 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติ ผู้สมัครและพรรคการเมือง ได้รับการอำนวยความสะดวกในการเข้าสู่ระบบและกระบวนการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ ตลอดจนมีความเชื่อมั่นในระบบและกระบวนการเลือกตั้ง การจัดให้มีการออกเสียงประชามติของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3) ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ/ราชการส่วนท้องถิ่น/องค์กรเอกชน สามารถปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติได้ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 236 (4) (8) (9) (10) ทั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวจะทำให้เกิดความสมดุลในการเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติที่สุจริต และเที่ยงธรรม

2. ด้านคุณภาพการให้บริการ มุ่งเน้นกลยุทธ์การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง/การออกเสียงประชามติ รวมทั้งพัฒนาระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในฐานะสถาบันทางการเมือง ตลอดจนการพัฒนากระบวนการเลือกตั้ง และการนำนวัตกรรมมาใช้ในลักษณะที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการใช้สิทธิเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติได้อย่างแท้จริง ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานดังกล่าวจะส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายทั้ง 3 กลุ่มได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งอย่างเต็มที่

3. ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นกลยุทธ์การพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยและการดำเนินคดีในศาล รวมทั้งพัฒนาความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมาย และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยตลอดจนการดำเนินคดี ในศาลของพนักงานสืบสวนสอบสวนและนิติกรมุ่งสู่การจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติที่สุจริต และเที่ยงธรรม นอกจากนี้ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Communication Technologies: ICT) ให้สามารถสนับสนุนภารกิจหลักขององค์กรและรองรับการพัฒนาองค์กร ในอนาคต ตลอดจนเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการงบประมาณ การบริหารทรัพยากร การคลัง และการตรวจสอบ เพื่อสนับสนุนภารกิจของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานดังกล่าวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนทำให้การบริหารจัดการงานในด้านต่างๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ด้านการเรียนรู้และพัฒนา มุ่งเน้นกลยุทธ์พัฒนาศักยภาพและจิตสำนึกบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้ง เพื่อสร้างนักจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติมืออาชีพ ในชั้นนี้การจัดการเลือกตั้งทุกระดับ และการดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติ มุ่งสู่การจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติที่สุจริตและเที่ยงธรรม นอกจากนี้ จะดำเนินการพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร รวมทั้งการเสริมสร้างความเชี่ยวชาญและเพิ่มสมรรถนะของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตลอดจนเสริมสร้างค่านิยมของบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานดังกล่าวจะทำให้บุคลากรของสำนักงาน

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีศักยภาพมากขึ้น ตลอดจนมีคุณลักษณะ ค่านิยม และพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ของนักวิชาการข้างต้นเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ การบริหารเลือกตั้งตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้ง สามารถสรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แผน ยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 – 2560 ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ ให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่น 4 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการเลือกตั้ง 2) ด้านผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้ง 3) ด้านเครือข่ายและการยอมรับ และ 4) ด้านประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2555: 22 - 34) กล่าวว่า หลักการปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วย

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้าน ความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย จัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหาร ส่วนตำบล และเมืองพัทยาตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้ เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็น รัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสีย ต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญ และความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณา การกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครอง ท้องถิ่นระดับใด จึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะ ดำเนินการ ปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนใน ท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครอง ท้องถิ่นนั้น ๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครอง ท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือกรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์ และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

โดยสรุปสาระสำคัญของหลักการปกครองท้องถิ่น มีดังนี้

1. อาจมีรูปแบบหน่วยการปกครองท้องถิ่นหลายรูปแบบตามความแตกต่างของความเจริญ ประชากร หรือขนาดพื้นที่
 2. ต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม
 3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง
- โดยสิทธินี้แบ่งเป็น 2 ประการ คือ

3.1 สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 สิทธิในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง คือ มีองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น

ชวลิต สละ (2556 20-21) กล่าวว่าลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยผู้บริหาร 2 ส่วน คือ ส่วนแต่งตั้งและส่วนเลือกตั้ง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้เข้ามาสู่ตำแหน่งการบริหารองค์กรจะมีทั้งผู้ที่เป็นข้าราชการและผู้ที่ยี่ราษฎรในท้องถิ่นนั้นเลือกตั้งขึ้นมาสู่ตำแหน่งตามวาระพอจะประมวลเป็นแนวความคิดได้ว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางได้ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ดำเนินการปกครองเป็นของตนเองภายในพื้นที่ที่กฎหมาย

กำหนด และในเขตการปกครองท้องถิ่นนั้นมีประชาชนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่และทำมาหากินจนมีรายได้ในระดับที่จะสามารถสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารกิจการของการปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้หน่วยงานดังกล่าวยังเป็นทวงการเมืองที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายด้วย

ในการดำเนินการปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ที่เกี่ยวข้อง คือ สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารงานท้องถิ่น ซึ่งบุคคลทั้ง 2 กลุ่มนี้เป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นนั้น ส่วนบุคคลกลุ่มที่ 3 เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประจำและมีสถานะเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการจัดทำงบประมาณของท้องถิ่นเองรวมทั้งการหารายได้และการใช้จ่ายภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ส่วนรัฐบาลมีเพียงอำนาจในการดูแลการดำเนินการปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้เท่านั้น

องค์กรประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีครบทั้ง 7 ประการนี้ มิฉะนั้นแล้วก็จะไม่ใช่การปกครองส่วนท้องถิ่น แต่จะเป็นการปกครองในรูปแบบอื่น สาระสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ

1. พื้นที่ที่เป็นบริเวณของการปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมิใช่ขอบเขตที่แน่นอน ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ส่วนที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติอื่น ๆ เช่น ภูเขา บึงหรือหนองน้ำ ทางธรรมชาติ ถนนหนทาง และชายหาด ฯลฯ จะไม่คำนึงถึงเลย ความจริงแล้วจะต้องรวมถึงส่วนที่เป็นสิ่งแวดล้อมธรรมชาติอื่น ๆ ด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดูแลรักษาและอนุรักษ์ไว้ไม่ให้เสื่อมโทรม ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อท้องถิ่นไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

2. ประชาชนจำนวนหนึ่งที่อาศัยทำมาหากินหรืออยู่ในพื้นที่นั้นจำนวนประชากร มีมากน้อยเพียงใดไม่ใช่เรื่องสำคัญสำหรับบางประเทศ แต่จำนวนประชาชนเป็นเงื่อนไขที่กำหนดประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ส่วนการตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยจะเป็นการ รวมกลุ่มกันหรือกระจัดกระจายกัน ก็ไม่เป็นเงื่อนไขของการจัดระเบียบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในประเทศฝรั่งเศสมีเทศบาลหลายแห่งที่มีประชาชนในพื้นที่ต่ำกว่า 100 คน

3. กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้บัญญัติรับรองสถานะของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน และกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบไว้ด้วยรวมทั้งการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นทวงการเมืองซึ่งเป็นนิติบุคคลด้วย

4. การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการต่าง ๆ ของท้องถิ่นตามกฎหมาย

5. การดำเนินงานการปกครองส่วนท้องถิ่น มีบุคคล 3 กลุ่ม ที่มีส่วนปฏิบัติงาน คือ สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารงาน ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มนี้เป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่น ส่วนบุคคลกลุ่มที่ 3 เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับการคัดเลือกโดยวิธีการตามระเบียบให้เข้ามาปฏิบัติงานประจำ และมีสถานะเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่นดังได้กล่าวมาแล้ว

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดให้มีบริการสาธารณะบางประเภทที่ต้องกระทำและบางประเภทควรกระทำได้ตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ของการดำรงชีพประจำวันของประชาชนในท้องถิ่น

7. รัฐบาลกลางมีอำนาจหน้าที่เพียงการกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง

โกวิทย์ พวงงาม (2555 : 25-26) กล่าวว่า ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่ และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการเช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาคด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหาร รายได้ และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการ ปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติ กิจการภายใน ขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชา ของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขต ที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุง ท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามิอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่น จะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป จึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2555 : 27) อธิบายถึง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิ และหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย
2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาล
3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหของท้องถิ่นของตน
4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ
5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต
6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539: 26 อ้างถึงใน อภิศักดิ์ จันทรโคตร, 2553: 18 - 19) ได้จำแนก วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นการแบ่งเบาทั้งในด้าน การเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงเนื่องจาก ประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอ รับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วย การปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการ นั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันสภาพความเป็นอยู่ ของ ประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อ นำไปใช้ ในการ บริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับ ท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจาก รัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มี เงินใจที่กำหนดไว้อย่าง ครอบคลุม

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ใน การปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำ หน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติ หน้าที่ที่ แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยใน ระดับชาติได้เป็นอย่างดี

โกวิทย์ พวงงาม (2555: 27) อธิบายถึง วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

สรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจ และอุดมการณ์ประชาธิปไตย เพื่อแบ่งภาระของรัฐบาล และเป็นสถาบันที่ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง เพราะหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน โดยมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้ง มีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครอง ตนเองอย่างกว้างขวาง

แนวคิดทฤษฎีการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจ

โกวิท พวงงาม (2555 : 28-39) กล่าวว่า โดยทั่วไปหลักการปกครองประเทศนิยมแบ่งเป็น 3 หลัก คือ หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralization) หลักการแบ่งอำนาจปกครอง (Deconcentration) และหลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization)

1. หลักการรวมอำนาจปกครอง (Centralizastion) หมายถึง หลักการจัดวางระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยรวมอำนาจในการปกครองไว้ให้แก่หน่วยการบริหารราชการส่วนการอันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือทบวงการเมืองต่าง ๆ ของรัฐ และมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยบริหารราชการส่วนกลาง โดยให้ขึ้นต่อกันตามลำดับชั้นการการบังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้ดำเนินการปกครองตลอดทั้งอาณาจักรเขตของประเทศ

ลักษณะสำคัญของหลักรวมอำนาจปกครอง

1.1 มีการรวมกำลังทหารและกำลังตำรวจให้ขึ้นต่อส่วนกลาง เพื่อการบังคับบัญชาเป็นไปอย่างเด็ดขาด ละทันทั่วถึง

1.2 มีการรวมอำนาจวินิจฉัยสั่งการไว้ในส่วนกลาง

1.3 มีการลำดับชั้นการบังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ลดหลั่นกันไป (Hier-archy)

2. หลักการแบ่งอำนาจปกครอง (Deconcentration) หมายถึง หลักการที่การบริหารราชการส่วนกลางได้จัดแบ่งอำนาจวินิจฉัยและสั่งการบางส่วนไปให้ข้าราชการในส่วนภูมิภาค โดยให้มีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจ ตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ตลอดจนริเริ่มได้ ในกรอบแห่งนโยบายของรัฐบาลที่ได้วางไว้

ลักษณะสำคัญของหลักการแบ่งอำนาจปกครอง

2.1 เป็นการบริหาร โดยใช้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งไปจากส่วนกลางไปประจำตามเขตการปกครองในส่วนภูมิภาคทุกแห่ง ได้แก่ ภาค มณฑล จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน เป็นต้น และเจ้าหน้าที่เหล่านี้ก็อยู่ในระบบการบริหารงานบุคคลของรัฐบาลกลางอันเดียวกัน

2.2 เป็นการบริหารใช้งบประมาณซึ่งส่วนกลางเป็นผู้อนุมัติและควบคุมให้เป็นไปตามวิธีการงบประมาณแผ่นดิน

2.3 เป็นการบริหารภายใต้นโยบายและวัตถุประสงค์ของรัฐบาลกลาง

3. หลักการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) หมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยการบริหารราชการส่วนการให้ไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตามสมควร เป็นการมอบอำนาจให้ทั้งในด้านการเมืองและการบริหาร เป็นเรื่องที่ต้องถึ้นมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายท้องถิ่นของตนเองได้

ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครอง

3.1 ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย ให้มีส่วนเป็นนิติบุคคลหน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านี้มีหน้าที่ งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการปกครองส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

3.2 มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

3.3 มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน จัดทำกิจกรรมและวินิจฉัยสั่งการได้เองพอสมควร ด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

3.4 หน่วยการปกครองท้องถิ่น ต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ เช่น ภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่รัฐอนุญาต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

บทบาทการปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยทั้งระดับชุมชนและระดับประเทศ

ชวลิต สละ (2556 : 37-39) กล่าวว่า แนวคิดต่อการปกครองท้องถิ่นที่มีความเห็นต่างกันอยู่บ้าง นั่นก็คือ การมองว่าการปกครองท้องถิ่นไม่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการปกครองในระดับชาติซึ่งก็มักเป็นฝ่ายที่นิยมระบบรวมศูนย์หรือฝ่ายนิยมรัฐบาลกลาง ซึ่งก็เห็นว่าในปัจจุบันเกือบจะไม่ค่อยเป็นที่นิยมกันแล้ว

สำหรับในปัจจุบันฝ่ายที่เห็นว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นแบบประชาธิปไตยโดยพื้นฐาน ผู้นำท้องถิ่นควรมาจากการเลือกตั้งและการเลือกตั้งและการปกครองท้องถิ่นเช่นนี้จะมีส่วนส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยระดับชาติ ซึ่งเป็นความคิดเชิงบวกที่ได้รับความนิยมโดยทั่วไปและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยหลักการแล้ว บทบาทการปกครองท้องถิ่นก่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับชุมชนและระดับประเทศ ดังนี้

ประการแรก ก่อให้เกิดและกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (Greater political participation by the people) การปกครองท้องถิ่นซึ่งมีผู้นำมาจากการเลือกตั้งมีประโยชน์เริ่มตั้งแต่การกระตุ้นความสนใจของประชาชน และการที่ผู้นำเหล่านั้นมาจากการเลือกตั้งเสนอ นโยบายให้ประชาชนได้ทราบ ได้คิด ถกเถียงและตัดสินใจเลือก ก็ย่อมส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

โรเบิร์ต ดาห์ล (Rodert Dahl) เคยชี้ไว้ว่าข้อดีมาก ๆ ของประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นคือ มักกระตุ้นการเข้าร่วมของประชาชนอย่างมีเหตุผลในการรูปแบบชีวิตด้านต่าง ๆ ของประชาชน และเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ สามัคคี คิดถึงส่วนรวม และการเป็นสมาชิกของชุมชนเดียวกัน (Rodert A. Dahl อ้างถึงใน ธเนศวร์ เจริญเมือง , 2540) อย่างไรก็ตาม ทัศนะเช่นนี้ก็มักเห็นว่ามีบ่อยครั้งที่ชุมชนหลายแห่งถูกรอบงำด้วยกลุ่มที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ การแบ่งสรรอำนาจในชุมชนหาได้มีความยุติธรรมไม่

ประการที่สอง ก่อให้เกิดความรับผิดชอบของผู้นำต่อประชาชน (Accountability) ที่ผ่านมากำว่า Accountability เป็นคำที่ไม่ค่อยปรากฏในสังคมไทย แต่เป็นคำที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในสังคมประชาธิปไตยตะวันตก เพราะว่าคำนี้หมายถึงพันธสัญญาหรือความรับผิดชอบต่อในทางการเมืองที่ผู้มาจากการเลือกตั้งมีต่อผู้เลือกตั้ง เนื่องจากว่าประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนของตน ตัวแทนเหล่านั้นจึงจะต้องมีความรับผิดชอบต่อในแง่ที่ว่า ตัวเขาเข้าไปทำงานอะไร ผลของงานเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือส่วนตัว ต้องอธิบายได้ว่าทำไมต้องทำเช่นนั้น เช่น ทำไมจึงไม่มี ส.ส. คนไหนเสนอร่าง พ.ร.บ. การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ทำไมสภาผู้แทนฯเทศบาลทำไมนายอำเภอ ยังคงเป็นประธานกรรมการสุขาภิบาลโดยตำแหน่งในยุคปัจจุบัน ทำไมกระทรวงมหาดไทยยอมมีการเลือกตั้งระดับสภาตำบลละองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ไม่ปรับปรุงการเลือกตั้งในระดับสุขาภิบาล เทศบาลและจังหวัด ทำไมผู้แทนของตนจึงไปยกมือสนับสนุนรัฐบาลทำไมรัฐบาลจึงจัดสรรงบประมาณแบบนั้น เมื่อไรรัฐบาลจะเริ่มดำเนินโครงการระบบขนส่งมวลชนอย่างจริงจังและใช้มาตรการควบคุมปริมาณรถเก๋งและรถจักรยานยนต์ ประชาชนอยากรู้ในสิ่งเหล่านี้ และต้องการกำหนดทิศทางของประเด็นเหล่านี้ ฯลฯ

จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill) ถือว่าเป็นสิทธิของเอกชนและกลุ่มท้องถิ่นที่จะตรวจสอบละควบคุมการปกครองระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อป้องกันการใช้อำนาจที่ไร้ขอบเขต ทอมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) เองก็ได้ปกป้องอำนาจและสิทธิของรัฐเพื่อมิให้รัฐบาลกลางใช้อำนาจมากเกินไป และเช่นเดียวกับ อิลวิสเกอร์ (Yivisaker) ที่ชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลที่ดีต้องมีความรับผิดชอบต่อผู้เลือกตั้ง จะอยู่ใกล้ชิดกับแหล่งกำเนิดอำนาจ (การเลือกตั้ง) มากกว่า และประชาชนสามารถเข้าหาข้าราชการได้ (B.C. Smith อ้างถึงใน ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2540)

ประการที่สาม การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะจัดระบบเผด็จการโดยรัฐบาล กล่าวคือ เมื่อมีการกระจายอำนาจมากขึ้น ท้องถิ่นเข้มแข็ง สถาบันทางการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะพรรคการเมืองมีความมั่นคง การยึดอำนาจและใช้อำนาจเผด็จการจากส่วนกลางเป็นไปได้ยาก การปฏิวัติรัฐประหารจึงไม่มีโอกาสเกิดได้ง่าย ซึ่งมองเตสกีเออ (Montesquieu) ได้เขียนสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นในยุโรปสมัยนั้นว่า “การปกครองท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะสามารถต่อต้านคลื่นการปฏิวัติรัฐประหารได้ และการปกครองท้องถิ่นที่มีอิสระช่วยส่งเสริมให้สถาบันการเมืองต่าง ๆ ในยุโรปมีความมั่นคงยิ่งขึ้น”

ประการที่สี่ การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ ในแง่นี้นับว่าการเมืองการปกครองท้องถิ่นประสบความสำเร็จในอันที่พัฒนาประชาธิปไตยในแง่ของผู้นำทางการเมือง ได้รับการอบรม การเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่นทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยม ศรัทธาจากประชาชน จึงทำให้ได้รับการเลือกตั้งในระดับที่สูงขึ้น การเขยิบจากสมาชิกสภาเทศบาลมาเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นับเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวพันกับการเมืองสูง

ประการที่ห้า การสร้างประชาธิปไตยหรือการพัฒนาการเมืองที่มั่นคงจะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน จากนั้นจึงขยายไปถึงระดับประเทศ ดังนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยระดับชาติ เพราะจะทำให้เกิดการพัฒนาการเมืองในวงกว้าง ซึ่งในบั้นปลายจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองระดับชาติโดยง่าย

การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง (Political Maturity) นั่นคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหารการเมืองท้องถิ่น การต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมือง ในที่สุดประชาชนจะรู้สึกถึงการรักษาผลประโยชน์ของตนเอง การมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการเมืองการปกครองนั้นๆ เขาควรเลือกใคร พรรคการเมืองใดที่เขาคิดว่าดีที่สุด ทั้งนี้เพราะการปกครองท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดและประชาชนสามารถติดต่อสื่อสารเข้าถึงนโยบาย และติดตามพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นได้ดีกว่านักการเมืองระดับชาติ

ประการที่หก การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประชาชน (Politicization) ด้วยเหตุที่การเมืองในท้องถิ่นมีความเกี่ยวพันกับการเมืองในระดับชาติ และย่อมมีความเป็นไปได้ทางการเมืองในท้องถิ่นเอง คือ มีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอๆ ในท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ ถ้ามีมากพอจะส่งผลให้เกิดความคึกคัก และทำให้การเมืองการปกครองในท้องถิ่นมีชีวิตชีวา ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา เพราะการเข้าสู่วิถีการเมืองเป็นถนนสายหนึ่งที่จะนำไปสู่เมืองประชาธิปไตย (อุทัย หิรัญโต, 2523: 33) โดยการปกครองท้องถิ่นจะทำให้คนเข้าสู่สภาพการเมือง เดินไปสู่การเมือง เอาใจใส่ต่อการเมือง มีความรู้สึกว่าคุณเองจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องไม่โดยตรงก็โดยอ้อมการเมือง เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องสำคัญที่สมควรจะอุทิศเวลาให้ตามสมควร การบริหารกิจการท้องถิ่นมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างทันตาเห็นมากกว่าการบริหารงานของรัฐ

บริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดในภาคกลางตามการแบ่งการปกครองของประเทศไทย ในขณะที่การแบ่งทางภูมิศาสตร์จัดเป็นจังหวัดในภาคตะวันตก และการแบ่ง ทางอนุภูมิภาคจัดเป็นจังหวัดภาคใต้ตอนบน เป็นจังหวัดหนึ่งใน 25 จังหวัดภาคกลางของประเทศไทย มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 6,367.620 ตารางกิโลเมตร ความยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้ ประมาณ 212 กิโลเมตร ชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 224.8 กิโลเมตร มีส่วนที่แคบที่สุดของประเทศ อยู่ในเขตตำบลคลองวาฬ อำเภอเมือง จากอ่าวไทยถึงเขตแดนพม่าประมาณ 12 กิโลเมตร ระยะทางจากกรุงเทพฯ ตามทางหลวงแผ่นดินสายเอเชียหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษม ประมาณ 323 กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟสายใต้ ประมาณ 318 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดเพชรบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดชุมพร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับประเทศพม่า

ภูมิศาสตร์

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีพื้นที่ที่มีความลาดเอียงจากทิศตะวันตก ซึ่งเป็นเทือกเขาตะนาวศรี อันเป็นเทือกเขากั้นระหว่างพรมแดนไทยกับพม่าลงสู่ด้านตะวันออก ซึ่งเป็นอ่าวไทย และมีเทือกเขาและภูเขากระจัดกระจายทั่วไป ทั้งบริเวณชายฝั่งทะเล และบริเวณส่วนกลางของพื้นที่

จังหวัด ซึ่งมีชายหาดและอ่าวที่สวยงามหลายแห่ง เช่น อ่าวประจวบฯ อ่าวมะนาว และอ่าวน้อย เป็นอ่าวที่มีชายหาดรูปโค้งเสี้ยวพระจันทร์แต่งแต้มด้วยภูเขา ทิวเขา และเกาะแก่งต่างๆ ที่ผสมกลมกลืนกันตามธรรมชาติ เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ยังมีเทือกเขาสลับซับซ้อน สมดังความหมายของชื่อจังหวัดที่แปลว่า “เมืองที่มีภูเขาเป็นหมู่ ๆ ยาวพืดทั่วไป” ซึ่งมีภูเขากระจัดกระจายทั่วไป ทั้งบริเวณชายฝั่งทะเล และบริเวณส่วนกลางของจังหวัด

หน่วยการปกครอง

เขตการปกครองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นจังหวัดขนาดกลาง แบ่งเขตการปกครองออกเป็นอำเภอจำนวน 8 อำเภอ ตำบล 48 ตำบล 435 หมู่บ้าน 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ อำเภอกุยบุรี อำเภอทับสะแก อำเภอบางสะพาน อำเภอบางสะพานน้อย อำเภอปราณบุรี อำเภอหัวหิน และอำเภอสามร้อยยอด มีประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 387,9963 คน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 1) เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ 2) เทศบาลเมืองหัวหิน 3) เทศบาลตำบลกิไลเมตร 5 4) เทศบาลตำบลคลองวาฬ 5) เทศบาลตำบลหนองพลับ 6) เทศบาลตำบลปราณบุรี 7) เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ 8) เทศบาลตำบลเขาน้อย 9) เทศบาลตำบลไร่ใหม่ 10) เทศบาลตำบลไร่เก่า 11) เทศบาลตำบลกุยบุรี 12) เทศบาลตำบลทับสะแก 13) เทศบาลตำบล กำเนิดนพคุณ 14) เทศบาลตำบลบ้านกรูด 15) เทศบาลตำบลร้อนทอง 16) เทศบาลตำบลบางสะพานน้อย 17) องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหลัก 18) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองวาฬ 19) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย 20) องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวน้อย 21) องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อนอก 22) องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ 23) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ 24) องค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ 25) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ 26) องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร 27) องค์การบริหารส่วนตำบลปราณบุรี 28) องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ 29) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตาแต้ม 30) องค์การบริหารส่วนตำบลวังก้ง 31) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาจ้าว 32) องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด 33) องค์การบริหารส่วนตำบลศิลาลอย 34) องค์การบริหารส่วนตำบลไร่เก่า 35) องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาลัย 36) องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใหม่ 37) องค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ 38) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง 39) องค์การบริหารส่วนตำบลดอนยายหนู 40) องค์การบริหารส่วนตำบลสามกระชาย 41) องค์การบริหารส่วนตำบลหาดขาม 42) องค์การบริหารส่วนตำบลกุยบุรี 43) องค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแก 44) องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง 45) องค์การบริหารส่วนตำบลนาหูกวาง 46) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ้ำ 47) องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง 48) องค์การบริหารส่วนตำบลแสงอรุณ 49) องค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ 50) องค์การบริหารส่วนตำบลพงศ์ประศาสน์ 51) องค์การบริหารส่วน

ตำบลร้อนทอง 52) องค์การบริหารส่วนตำบลชงชัย 53) องค์การบริหารส่วนตำบลชัยเกษม
 54) องค์การบริหารส่วนตำบลทองมงคล 55) องค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง 56) องค์การ
 บริหารส่วนตำบลปากแพรก 57) องค์การบริหารส่วนตำบลบางสะพาน 58) องค์การบริหารส่วน
 ตำบลทรายทอง 59) องค์การบริหารส่วนตำบลช้างแรก 60) องค์การบริหารส่วนตำบลไชยราช

สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกเกด (Manilkarahexandra)

ต้นไม้ประจำจังหวัด : เกด (Manilkarahexandra)

คำขวัญประจำจังหวัด : เมืองทองเนื้อเก้า มะพร้าว สับปะรด สวยสด หาด เขา ถ้ำ
 งามล้ำน้ำใจ

ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จากภาพที่ 2.1 อธิบายความหมายของแต่ละตัวเลขดังนี้

1. อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์
2. อำเภอกุยบุรี
3. อำเภอทับสะแก
4. อำเภอบางสะพาน
5. อำเภอบางสะพานน้อย

6. อำเภอปราณบุรี
7. อำเภอหัวหิน
8. อำเภอสามร้อยยอด

ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวน 60 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลเมือง จำนวน 2 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 14 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 44 แห่ง มีรายละเอียดดังนี้

อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตั้งอยู่กึ่งกลางของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 281 กิโลเมตร มีแนวชายแดนไทย-เมียนมาร์ ยาวประมาณ 44 กิโลเมตร มีจุดผ่านแดน 1 แห่ง ได้แก่ ช่องด่านสิงขร หมู่ที่ 6 ตำบลคลองวาฬ ช่องที่แคบที่สุดของประเทศไทยกว้างประมาณ 11 กิโลเมตร อยู่ในเขตตำบลห้วยทราย มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอกุยบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทย ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอทับสะแก และทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 8 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ เทศบาลตำบล กม.5 เทศบาลตำบลคลองวาฬ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะหลัก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองวาฬ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวน้อย และองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อนอก

อำเภอหัวหิน

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอหัวหินตั้งอยู่ทางตอนเหนือสุดของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแก่งกระจาน อำเภอท่ายาง และอำเภอชะอำ (จังหวัดเพชรบุรี) ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทย ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอปราณบุรี และทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอหัวหิน ประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองหัวหิน เทศบาลตำบลหนองพลับ องค์การบริหารส่วนตำบลหินเหล็กไฟ องค์การบริหารส่วน

ตำบลหนองพลับ องค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ และ
องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนคร

อำเภอปราณบุรี

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอปราณบุรี ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครอง
ข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอหัวหิน ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทย ทิศใต้ ติดต่อ
กับอำเภอสามร้อยยอด และทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอปราณบุรี ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 8 แห่ง ได้แก่
เทศบาลตำบลปราณบุรี เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ เทศบาลตำบลเขาน้อย องค์การบริหารส่วน
ตำบลปราณบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองตาเต็ม
องค์การบริหารส่วนตำบลวังก้ง และองค์การบริหารส่วนตำบลเขาจ้าว

อำเภอสามร้อยยอด

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอสามร้อยยอดตั้ง อยู่ทางตอนกลางของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครอง
ข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอปราณบุรี ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทย ทิศใต้
ติดต่อกับอำเภอกุยบุรี และเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า) และทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี
(ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอสามร้อยยอด ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่
เทศบาลตำบลไร่ใหม่ เทศบาลตำบลไร่เก่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามร้อยยอด องค์การบริหาร
ส่วนตำบลศิลาลอย องค์การบริหารส่วนตำบลไร่เก่า องค์การบริหารส่วนตำบลศาลาลัย และ
องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใหม่

อำเภอกุยบุรี

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอกุยบุรี ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครอง
ข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสามร้อยยอด ทิศตะวันออก จรดอำเภอไทย ทิศใต้
ติดต่อกับอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ และทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอกุยบุรี ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลกุยบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลกุยบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลกุยเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาแดง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนยายหนู องค์การบริหารส่วนตำบลสามกระชาย และองค์การบริหารส่วนตำบลหาดขาม

อำเภอทับสะแก

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอทับสะแก ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ ทิศตะวันออก จรดอ่าวไทย ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบางสะพาน และทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอทับสะแก ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลทับสะแก องค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแก องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างทอง องค์การบริหารส่วนตำบลนาหูกวาง องค์การบริหารส่วนตำบลเขาล้าน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาง และองค์การบริหารส่วนตำบลแสงอรุณ

อำเภอบางสะพาน

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอบางสะพาน ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอทับสะแก ทิศตะวันออก จรดอ่าวไทย ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบางสะพานน้อย และทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอบางสะพาน ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 10 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลกำเนิดนพคุณ เทศบาลตำบลบ้านกรูด เทศบาลตำบลร่อนทอง องค์การบริหารส่วนตำบลกำเนิดนพคุณ องค์การบริหารส่วนตำบลพงศ์ประศาสน์ องค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง องค์การบริหารส่วนตำบลธงชัย องค์การบริหารส่วนตำบลชัยเกษม องค์การบริหารส่วนตำบลทองมงคล และองค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง

อำเภอบางสะพานน้อย

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอบางสะพานน้อย ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางสะพาน ทิศตะวันออก ติดต่อกับ

อ่าวไทยทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอปะทิวและอำเภอท่าแซะ (จังหวัดชุมพร) และทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตะนาวศรี (ประเทศพม่า)

การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอบางสะพานน้อย ประกอบด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง ได้แก่เทศบาลตำบลบางสะพานน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก องค์การบริหารส่วนตำบลบางสะพาน องค์การบริหารส่วนตำบลทรายทอง องค์การบริหารส่วนตำบลช้างแร้ง และ องค์การบริหารส่วนตำบลไชยราช

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารการเลือกตั้งตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กมลพันธ์ ชันทะสินธุ์ (2555: 114-118) ได้ศึกษาการบริหารการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน กรณีศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 3 กรกฎาคม 2554 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำพูน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ด้านการบังคับบัญชา สั่งการ ด้านการประสานงาน ด้านการควบคุมตรวจสอบ พบว่า มีการเตรียมความพร้อมกำหนดแผนการปฏิบัติงานในการจัดการเลือกตั้งปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งกลาง มีการจัดโครงสร้างองค์กรในรูปแบบคณะกรรมการ มีการมอบหมายงานรับตามหน้าที่รับผิดชอบตามสายงานแต่ละด้าน มีความเป็นทางการอย่างมากในการปฏิบัติงาน มีการบังคับบัญชาสั่งการเป็นไปตามลำดับการบังคับบัญชา ในการปฏิบัติหน้าที่ได้ยึดหลักกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด และมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นแนวทางในการบังคับบัญชา สั่งการให้ปฏิบัติตามสายงานในแต่ละด้าน มีการประสานงานตามสายงานของการบังคับบัญชา ได้ใช้กฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด และมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดไว้ นำมาใช้เป็นแนวทางในการประสานงานภายในหน่วยงานและกับงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทำให้ การประสานงานในพื้นที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมกับพื้นที่ มีการควบคุม ตรวจสอบการทำงานของบุคลากรและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งให้ปฏิบัติงาน โดยยึดหลักกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนดและมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

โกสินธุ์ สาหรัย (2553: 83-85) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเลือกตั้งของผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การบริหารจัดการเลือกตั้งควรสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เช่น คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง จากผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้ง สำหรับการอบรมคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งและคณะกรรมการนับคะแนนต้องดำเนินการอบรมอย่างเข้มข้นและเน้นการทดลองปฏิบัติงานจริงเพื่อให้เกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานและให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งลดปัญหาการทักท้วงการเลือกตั้ง

ชนิษฐา สุขมี (2551: 72-77) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์และปัญหาของการบริหารจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยตรงของเทศบาลตำบลท่าวังทอง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา ผลสัมฤทธิ์พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งเป็นอย่างดี ด้านเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง พบว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งมีความเหมาะสมทั้งด้านความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การทำงาน ทำงานแม่นยำ รวดเร็ว และที่สำคัญเคยเป็นบุคคลที่เคยเข้ามาปฏิบัติงานด้านการเลือกตั้งหลายครั้ง มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ ข้อบังคับ ขั้นตอนการทำงานของการเลือกตั้งเป็นอย่างดี ด้านประชาสัมพันธ์ จากการศึกษาพบว่า สื่อและข้อมูลที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์ เช่น การแจกเอกสาร กระจายเสียงตามเสียงตามสายของหมู่บ้าน และการติดป้ายโปสเตอร์หาเสียงมีความเหมาะสม

ชัชวาลย์ หาญวงศ์ (2552: 76-79) ได้ศึกษา บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการทำหน้าที่ต่อประชาชน : กรณีศึกษาประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า ประเด็นด้านความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งในภาพรวม ประชาชนเห็นด้วยในการทำหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งในด้านการบริหารจัดการเลือกตั้ง เป็นที่น่าสังเกตเกี่ยวกับประเด็นที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ได้แก่ ด้านผลการจัดการเลือกตั้งที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ด้านการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดผลการเลือกตั้ง ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง และด้านความเชื่อมั่นต่อการทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประเด็นความคาดหวังของประชาชนต่อบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งมากที่สุดคือ การปฏิบัติตนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งรวมถึงตัวบุคคลที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะต้องเป็นผู้ที่มีผลงานเป็นที่ปรากฏและมีประโยชน์ต่อราชการและสังคม ปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระ เป็นกลางดำรงความยุติธรรม และในภาพรวมประชาชนมีความคาดหวังต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งคือประชาชน สามารถให้ข้อมูลหรือแจ้งเบาะแสการทุจริตการเลือกตั้งได้

ชยาภรณ์ เที้ยวพันธ์ (2553: 85-86) ได้ศึกษา การบริหารจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี และสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2552 พบว่าด้านที่ไม่พบปัญหาการบริหารจัดการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลเก้าเลี้ยว ได้แก่ ด้านการบริหารนโยบาย พบว่า เป็นไปตามนโยบาย การบริหารจัดการเลือกตั้งที่วางไว้ ด้านการบริหารคุณธรรม พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ มีความเป็นกลางทางการเมืองและกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ไม่มีการทุจริตในการในกาเลือกตั้ง เนื่องจากมีการตรวจสอบดูแลจากหน่วยงานอิสระอย่างใกล้ชิด และด้านการจัดองค์การ พบว่า การจัดแบ่งงานของคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการเลือกตั้งไม่มีปัญหา เนื่องจากมี กฎระเบียบที่ระบุความรับผิดชอบของแต่ละคน ไว้อย่างชัดเจน ส่วนด้านที่พบว่าเป็นปัญหาเพียง เล็กน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน พบว่า การจัดเตรียมการก่อนการเลือกตั้ง เช่น การจัดทำแผนการ เตรียมงบประมาณ การเตรียมบุคลากร การประสานงานและการสนับสนุนจากสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด มีปัญหาค่อนข้างน้อย ด้านอำนาจการ พบว่า กาชตรวจสอบ หลักฐานการสมัคร คุณสมบัติของผู้สมัคร มีปัญหาบ้างพอสมควร สำหรับด้านที่มีปัญหาเป็นอย่างมาก ได้แก่ ด้านการบริหารอำนาจหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ ด้าน การบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม พบว่า ผู้นำชุมชนเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัคร รับเลือกตั้ง ด้าน การจัดบุคคลเข้าทำงาน พบว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการประจำหน่วย และผู้อำนวยการ ประจำหน่วย เลือกตั้ง มีปัญหาเนื่องจากการเลือกตั้งต้องใช้เจ้าหน้าที่เป็นจำนวนมาก ด้านการเสนอรายงาน พบว่า การรายงานผลการปฏิบัติงานการบริหารการเลือกตั้งมีความล่าช้า เนื่องจากต้องตรวจสอบความชัดเจน ของผลการเลือกตั้งตามแบบรายงาน ด้านการงบประมาณ ระบบงบประมาณที่ใช้ในการบริหาร จัดการเลือกตั้งมีปัญหา เนื่องจากงบประมาณที่ตั้งไว้ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

จิติพร โพธิ์ทอง (2556: 112-118) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ และความคาดหวัง ของประชาชนในจังหวัดสกลนครต่อบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในจังหวัดสกลนคร ต่อบทบาทของ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความคาดหวังของ ประชาชนในจังหวัดสกลนครต่อบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสกลนคร ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านอำนาจการ ด้านจัดการ เลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วม ด้านพรรคการเมือง และด้านสืบสวนสอบสวน

ตระกูล บุญเจริญ (2556 : 53-56) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเลือกตั้งสมาชิกสภา ท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลลงสุวรรณ อำเภอคอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยมุ่งศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดการเลือกตั้ง ทั้งจากผู้ดำเนินการ

เลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้ดำเนินการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่บริหารจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคงสุวรรณ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้ดำเนินการเลือกตั้งดำเนินการการบริหารการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคงสุวรรณ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยตรงกับความต้องการของประชาชน โดยยึดระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัดในการบริหารจัดการเลือกตั้ง ส่วนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พบว่า มีความคิดเห็นว่าการบริหารการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลคงสุวรรณ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งยอมรับว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้ยึดกฎ กติกา ระเบียบกฎหมายในการหาเสียงเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด และคิดว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการเลือกตั้ง ได้มีประสิทธิภาพ

ชาติรี ลิธิระประเสริฐ (2551 : 95-97) ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2549 โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง : กรณีศึกษาอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การบริหารการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2549 ได้รับการยอมรับจากกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพ การรณรงค์และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นต่อประสิทธิภาพของคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับมาก กระบวนการจัดการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชน กลุ่มตัวอย่างในระดับมาก ยกเว้นอุปกรณ์ที่ใช้ในการกาบัตร เช่น ปากกา และโต๊ะ ควรมีการปรับปรุงเพื่อไม่ให้เกิดบัตรเสีย การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเชื่อมั่นในความเป็นกลางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งและบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับมาก พฤติกรรมการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนับสนุน (หัวคะแนน) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าพฤติกรรมการหาเสียงสื่อในทางทุจริตระดับปานกลาง และยังเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนมาก ได้รับการสนับสนุนจากนักการเมืองระดับชาติและพรรคการเมือง

บุญรัตน์ วงศ์ใหญ่ (2553: 53-57) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งกับการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มากที่สุดร้อยละ 77.70 รองลงมาคือประชาชนขาดความเข้าใจ ทำให้ไม่กล้าเข้าร่วมทางการเมือง เพราะกลัวทำผิดกฎหมายเลือกตั้งร้อยละ 67.63 บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ร้อยละ 22.30 และคณะกรรมการการเลือกตั้งวางตัวไม่เป็นกลาง ร้อยละ 20.86 ตามลำดับ สำหรับลำดับ

สุดท้ายคือการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยใช้ข้อมูลเดิม ไม่ศึกษาข้อมูลให้ชัดเจนก่อน แต่งตั้ง ร้อยละ 11.51 ด้านบุคลากร คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานในแต่ละส่วนพร้อมทั้งแต่งตั้งอนุกรรมการคณะกรรมการและบุคคลจากข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจและพนักงานจ้างทั่วไปจากอำเภอเชิงขวัญ และหน่วยงานราชการอื่นได้เหมาะสม เพียงพอ ด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้าและ องค์การบริหารส่วนตำบลหมูม่น ได้ตั้งงบประมาณรายจ่าย จำนวน 450,000 บาท มีความเหมาะสม และเพียงพอ ด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น ได้ดำเนินการตามกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น อย่างเคร่งครัด

พิสมัย สาระพิศ (2555: 58-62) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลละหานทราย อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาสัมพันธ์ การเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก และด้านการตรวจสอบ การเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำดังนี้ คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง และด้านการตรวจสอบเลือกตั้ง ตามลำดับ

วิชัย วิจิตรญาณพล (2553: 64-65) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกหม้อ อำเภอทพทัน จังหวัดอุทัยธานี พบว่า ด้านที่ไม่เป็นปัญหาคือ ด้านการจัดองค์การ เนื่องจากมีโครงสร้างการแบ่งงานอย่างชัดเจนและเหมาะสมเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ส่วนด้านที่เป็นปัญหาที่พบจากการศึกษาวิจัย พบว่า มีหลายด้านด้วยกันคือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน ด้านอำนาจการ การประสานงาน ด้านการเสนอรายงาน และด้านการงบประมาณ ประเด็นปัญหาส่วนใหญ่คือ ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายระเบียบ ข้อกำหนดและคำสั่งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทั้งนี้บางคนที่ได้รับการแต่งตั้งไม่เคยปฏิบัติหน้าที่มาก่อนและมาจากหน่วยงานภายนอกหลายนาย ทำให้ขาดการประสานงานที่ดีและขาดการวางแผนการใช้จ่ายเงินทำให้เกิดการสูญเสียบประมาณไปกับค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

ไสว แก้วดวงศรี (2551: 73-76) ได้ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง : ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ขามเฒ่าพัฒนา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลขามเฒ่าพัฒนา อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ประจำปี พ.ศ. 2547 ทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่ส่วนหนึ่งมีความเชื่อว่าการที่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาจัดการเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่นโดยตรง ทำให้การจัดการเลือกตั้งดำเนินไปได้ด้วยดีเพราะมีการณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในเขตพื้นที่ไปใช้สิทธิ์ในการเลือกตั้งผู้บริหารส่วนท้องถิ่นโดยตรงตำบลขามเฒ่าพัฒนามากถึง 78 เปอร์เซ็นต์ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และจากการสัมภาษณ์ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลขามเฒ่าพัฒนาผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนทั่วไปมีความเชื่อว่าการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลขามเฒ่าพัฒนา ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2547 คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลขามเฒ่าพัฒนา ไม่สามารถควบคุมการจัดการเลือกตั้งในครั้งนี้ให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรมได้ เพราะยังมีการทุจริตในการเลือกตั้งในเขตพื้นที่และมีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเลือกตั้ง คือ (1) ความไม่เชื่อมั่นต่อความเป็นกลางของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2) การไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกและ (3) การไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่

สุนัชญา มีชัย (2552: 63-65) ได้ศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีการส่งเสริมทางการเมืองของประชาชน ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน กระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง คือ โครงการส่งเสริมการเลือกตั้งสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐ โครงการส่งเสริมการเลือกตั้งและสังเกตการณ์เลือกตั้งสำหรับนักเรียน/นักศึกษา โครงการประกวดสุนทรพจน์ โครงการสมานฉันท์การเลือกตั้งท้องถิ่น โครงการวิทยากรชนเผ่า โครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายพรรคการเมืองให้กับผู้บริหารท้องถิ่น การเดินรณรงค์ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งและใช้การประชาสัมพันธ์

สุนทร ทรงแศรีม่วง (2553 : 178-180) ได้ศึกษาบทบาทคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุรินทร์กับการเลือกตั้งท้องถิ่น : กรณีศึกษาการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 24 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2551 พบว่า การดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุรินทร์ มีการเตรียมการเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกเลือกตั้งไว้เป็นอย่างดี การดำเนินการเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว มีการอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งให้มีความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานเลือกตั้ง ส่งผลให้งานที่ปฏิบัติได้รับความสำเร็จเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อกำหนด คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดควรสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้ง และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้ง

สุชาติ เหมะธรินทร์ (2554: 69-75) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งของ คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลากรในการจัดการเลือกตั้ง รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการการเลือกตั้ง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งของประชาชน และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการเลือกตั้งของประชาชนตามลำดับ ประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านการบริหารจัดการการเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านบุคลากรในการจัดการเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิศักดิ์ จันทรโคตร (2553: 65-69) ได้ศึกษา ปัญหาการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา คณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่ามีปัญหาในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางยกเว้นด้านบุคลากรอยู่ในระดับน้อย โดยคณะกรรมการที่มีเพศต่างกัน เห็นว่ามีปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคณะกรรมการที่มีอายุวุฒิการศึกษา ตำแหน่งที่ปฏิบัติงานในการจัดการเลือกตั้งและประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้งต่างกันนั้นมีปัญหาโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอนี้สามารถนำไปปรับปรุงปัญหาการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบึงโขงหลงอำเภอบึงโขงหลงจังหวัดหนองคาย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

อนันต์ เหลืองสุวาลัย (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนินงานตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมกับมีความสัมพันธ์เชิงบวก ระดับสูง 2) ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน พบว่า ควรรับฟังความคิดเห็น

และเข้ามามีส่วนร่วมของบุคลากรและเพื่อนำมาปรับปรุงใช้ภายในองค์กร ควรจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับธรรมเนียมปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ทุกระดับ

จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการข้างต้นเกี่ยวกับการบริหารการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สรุปได้ดังตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ประเด็นนักวิชาการและนักวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการเลือกตั้ง

นักวิชาการหรือนักวิจัย	ประเด็น/ข้อค้นพบ
จอร์จ, และ โจน (George, & Jone, 2006)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การนำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling)
สตีเฟนส์ พี ครอบบิน (Stephen P. Robbins, 2551)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การนำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling)
โบวี และคณะ (Bovee and others, 1993)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การนำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling)
กริฟฟิน (Griffin, 2005)	1. การวางแผนและการตัดสินใจ 2. การจัดการองค์การ 3. การนำ 4. การควบคุม
เฮลล์ไรออล, แจ็คสัน และสโลคัม (Hellriegel, Jackson, Slocum, 2005)	1. การวางแผน 2. การจัดองค์การ 3. การนำ 4. การควบคุม
กิบสัน (Gibson, 1997)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การนำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการหรือนักวิจัย	ประเด็น/ข้อค้นพบ
เซอร์โต และเซอร์โต(Certo, & Certo, 2006)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์กร (Organizing) 3. การชักจูง (influencing) 4. การควบคุม (Controlling)
สาคร สุขศรีวงศ์ (2556 : 26-27)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์กร (Organizing) 3. การชี้นำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling)
เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556 : 3)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์กร (Organizing) 3. การนำ (Leading) 4. การควบคุม (Controlling)
ธงชัย สันติวงษ์ (2549 : 33-35)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์กร (Organizing) 3. การจัดหาคนเข้าทำงาน (Staffing) 4. ชู้นำ (Directing) 5. การควบคุม (Controlling)
วิชัย วิจิตรญาณพล (2553)	1. การวางแผน 2. การจัดองค์กร 3. การจัดคนเข้าทำงาน 4. การประสานงาน 5. การอำนวยการ 6. การเสนอรายงาน 7. การงบประมาณ
เสนาะ ดิเขาว์ (2551: 13)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์กร (Organizing) 3. การชี้นำ (Leading)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

นักวิชาการหรือนักวิจัย	ประเด็น/ข้อค้นพบ
	4. การควบคุม (Controlling)
สุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ (2549: 18)	1. การวางแผน (Planning) 2. การจัดองค์การ (Organizing) 3. การสั่งการ (Directing) 4. การประสานงาน (Coordinating) 5. การควบคุม (Controlling)
กมลพันธ์ ขันทะสินธ์ (2555)	1. การวางแผน 2. การจัดโครงสร้างองค์การ 3. การบังคับบัญชาสั่งการ 4. การประสานงาน 5. การควบคุมตรวจสอบ

จากตารางที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ สามารถสรุปกรอบแนวคิดสำหรับการบริหาร การเลือกตั้ง ใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการวางแผน คือ การกำหนดเป้าหมายและผลสำเร็จในการจัดการเลือกตั้ง โดยการกำหนดแนวทางการสรรหาบุคลากร การจัดทำแผนการอบรมให้ความรู้ ขั้นตอนกาประสานงาน และแนวทางปฏิบัติแก่ผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้ง และการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณการจัดการเลือกตั้งอย่างถูกต้อง คุ่มค่า และมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการจัดองค์กร คือ การกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการเลือกตั้งที่เหมาะสมกับภารกิจ มีการประสานงาน มอบหมายงาน สายการบังคับบัญชา การกำหนดหน้าที่และความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้ง และเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่าย เพื่อแก้ไขปัญหา อุปสรรคจากการจัดการเลือกตั้งได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการชี้แนะ คือ การสั่งการที่ถูกต้องชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ตามกรอบระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนด และมีการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมีการช่วยเหลือ แนะนำขั้นตอนการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง ขั้นตอนการสื่อสารนโยบายจากผู้บริหารมาสู่ผู้ปฏิบัติงานมีความชัดเจน และมีรับฟังความคิดเห็น ตรวจสอบติดตามและประเมินผลความสำเร็จของการปฏิบัติงานการเลือกตั้งและแก้ไขปัญหาต่างๆ

4. ด้านการควบคุมองค์กร คือ กำหนดปฏิทินและแผนงานเพื่อใช้ในการตรวจสอบควบคุม และติดตามการทำงาน กำหนดวิธีการและแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน การเลือกตั้ง ส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตรวจสอบการทำงานของผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้ง โดยมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และการควบคุม ติดตาม ตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ

ตารางที่ 2.2 ตารางแสดงการสังเคราะห์แนวคิดการบริหารการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ที่.	การสังเคราะห์ แนวคิดการบริหาร การเลือกตั้ง	นักวิชาการ/นักวิจัย														รวม ความถี่.
		จอร์จ, และ โจน (George, & Jones, 2006)	สตีเฟนส์ พี รอมบีน (2551)	โบวี และคณะ (1993)	กริฟฟิน (Griffin, 2005)	เฮลดีโรเกด, แจ็คสัน และสโลคัม (2005)	กิบสัน (Gibson, 1997)	เซอร์โต และเซอร์โต (Certo, & Certo, 2006)	ศาสตราจารย์ (2556)	เนตรพัฒนา ยาวีราช (2556)	วิชัย วิจิตรญาณพล (2553)	ธงชัย สันติวงษ์ (2549)	เสนาะ ดิยาว (2551: 13)	สุรพันธ์ จันทร์แสนสุวรรณ (2549)	กมลพันธ์ จันทร์สินธุ์ (2555)	
1	การวางแผน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	14
2	การจัดการองค์กร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	14
3	การชี้แนะ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	-	✓	✓	-	-	10
4	การควบคุมองค์กร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	13
5	การจัดคนเข้าทำงาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	-	-	-	2
6	การประสานงาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	✓	3
7	อำนาจการ/ การสั่งการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓	-	2
8	การบังคับบัญชา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	1
9	การเสนอรายงาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	1
10	การงบประมาณ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	1

จากตารางข้างต้นแสดงความซ้ำมากนำมาเป็นตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน
2) ด้านการจัดองค์กร 3) ด้านการชี้นำ และ 4) ด้านการควบคุมองค์กร

จากตารางข้างต้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีและจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
สามารถนำมาสู่การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย เรื่อง การบริหารการเลือกตั้งตามยุทธศาสตร์
การพัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ คือ

1. ด้านการวางแผน (Planning) ได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของกิบสัน (Gibson, 1997)
กล่าวว่า เป็นกระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์และพิจารณาหาแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อให้สามารถ
บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด สอดคล้องกับจอร์จ และ โจน (George & Jone, 2006) กล่าวถึง
กระบวนการในการกำหนดและเลือกเป้าหมายที่เหมาะสมรวมถึงแนวการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ
เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556: 3) กล่าวว่า การวางแผน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของอนาคต
อันใกล้ในระยะสั้น และระยะยาว และสอดคล้องกับวิชัย วิจิตรญาณพล พบว่า การจัดการเลือกตั้ง
ต้องมีการทำแผนการเลือกตั้งไว้ล่วงหน้าเพื่อให้การดำเนินงานต่างๆ ล่วงเป็นไปตามภารกิจและ
แผนงานที่เตรียมไว้

2. ด้านการจัดองค์กร (Organizing) ได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของกิบสัน
(Gibson, 1997) กล่าวถึง การออกแบบหรือกำหนดความรับผิดชอบและหน้าที่ของแต่ละบุคคลและ
การกำหนดงานของ การกำหนดสายการบังคับบัญชา เพื่อนำไปสู่การกำหนดโครงสร้างที่เหมาะสม
ขององค์กร เพื่อใช้เป็นกฎ ระเบียบ และวิธีการปฏิบัติ สอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2549: 33-35)
กล่าวว่า การจัดโครงสร้างขององค์กรเป็นการจัดกลุ่มงาน การกำหนดหน้าที่ให้เหมาะสมกับตำแหน่ง
โดยโครงสร้างของงานต้องมีขอบเขตที่ชัดเจนว่าใครปฏิบัติหน้าที่อย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร เพื่อให้
การปฏิบัติงานเกิดความเป็นระเบียบ และสอดคล้องกับกมลพันธ์ ชันทะสินธุ์ พบว่า การบริหารเลือกตั้ง
มีการจัดองค์กรในรูปแบบคณะกรรมการ ที่มีความเป็นทางการในการปฏิบัติงาน มีการมอบหมายงาน
และแบ่งงานตามสายการบังคับบัญชา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนหลักที่กำหนดไว้

3. ด้านการชี้นำ (Leading) ได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของ สอดคล้องกับโบวี และ
คณะ (Bovee and others, 1993) กล่าวว่า เป็นการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา การสั่งการ การคัดเลือก
ช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิผลที่สุด ตลอดจนการแก้ปัญหาด้วยความขัดแย้ง สอดคล้องกับ
เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556 : 3) กล่าวว่า การชี้นำ เกี่ยวข้องกับการจูงใจ ภาวะผู้นำ และการสื่อสาร
ระหว่างบุคคลในองค์กรเพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับเสนาะ ดิยาวี
(2551 : 13) กล่าวถึง กระบวนการในการกระตุ้นส่งเสริมคนให้ทำงานร่วมกันจนสำเร็จผลตาม

เป้าหมายขององค์กร และส่งเสริมให้คนเต็มใจที่จะทำงาน และกระตุ้นให้คนทุ่มเท และอุทิศตัวเองให้กับงานจนได้ผลงานตามที่ต้องการ

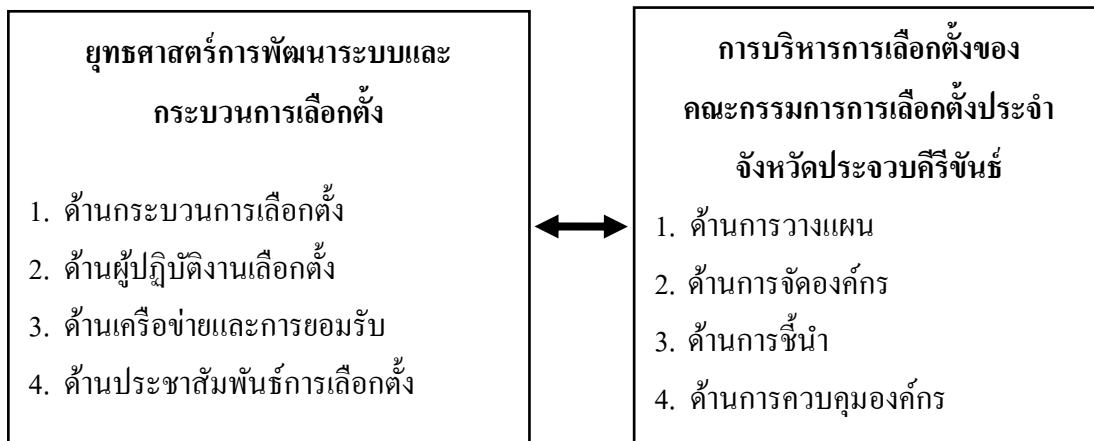
4. ด้านการควบคุมองค์กร (Controlling) ได้สังเคราะห์มาจากแนวคิดของเฮลล์ไรเอเกิล, แจ็คสัน และสโลคัม (Hellriegel, Jackson, Slocum, 2005) กล่าวว่า เป็นขั้นตอนการติดตามตรวจสอบการทำงานในส่วนต่างๆขององค์กร เพื่อให้ผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งการแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่างานบรรลุผลตามที่ได้วางแผนไว้ สอดคล้องกับสุรพันธ์ ฉันทแดนสุวรรณ (2549: 18) กล่าวว่า เป็นหน้าที่รับผิดชอบที่จะต้องกำกับกิจกรรมที่ได้ทำไปแล้วให้บรรลุผลตามแผนที่ได้วางไว้ สอดคล้องกับ ชงชัย สันติวงษ์ (2549: 35) กล่าวว่า เป็นกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าการทำงานหรือการปฏิบัติงานต่างๆขององค์กรจะสำเร็จตามแผนที่วางไว้ และสอดคล้องกับกมลพันธ์ ชันติษฐ์ พบว่า การบริหารการเลือกตั้งมีการควบคุมติดตาม ตรวจสอบการทำงานของบุคลากรและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดและสามารถแก้ปัญหาได้ทันเวลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารการเลือกตั้งตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยสังเคราะห์แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 – 2560 (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2556) ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบและกระบวนการเลือกตั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่น ในด้านกระบวนการเลือกตั้ง ด้านผู้ปฏิบัติงานเลือกตั้ง ด้านเครือข่ายและการยอมรับ และ ด้านประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง เป็นตัวแปรต้น และสังเคราะห์จากแนวคิดการบริหารการเลือกตั้งของนักวิชาการที่สอดคล้องกับงานวิจัยใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการชี้แนะ และด้านการควบคุมองค์กร เป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย